
İçindekiler

- Haziran'dan Hazirana.....	1
- Asıl Sorumlu: Vahşi Kapitalizmin Aşırı Kâr Hırsıdır - Yusuf Erdem.	3
- Somada Katliam - Burcu Ovacık.....	6
- “Evladımı da ...Katleden Vahşi Kapitalizmdir.”-Sinan Taştan.....	8
- Bir Kemal Sunal Filmi – Mustafa Özkan.....	11
- Devrimci Parti İçin Program Taslağı –II.....	12
- Genç Sosyalist.....	21
- Birleş, Örgütlen, Özgürleş - Erkan Bilmez.....	22
- Üniversiteler, Saldırıları ve Mücadele - Haşmet Suiçmez.....	24
- İşçi Sınıfı ve Sınıf Mücadelesi - F. Demirci.....	29
- Devrimin Güncelliği ve Devrim Stratejisi - N. Fırat.....	35
- İşçilerin Kömür Karası, Devletin Yüzkarası - Hasan Karataş.....	39
- Çaldağı: Yeni CED Süreci, Yeni Oyunlar - Kerem Atılı.....	41
- Turgutlu Soma Olmayacak - Turgay Erdem.....	43
- Sömürgecilik Sonrası Emperyal Gündem – Abayomi Azikiwe....	45

Anadolu Yayıncılık adına İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Tahir Ozan
Aylık, Siyasi, Yaygın Türkçe Yayın
Adres: 847 Sk. No:32 Kat:2 Daire:7
Kemeraltı/Konak/İzmir
Baskı tarihi: Haziran 2014
Basım yeri: Özdemir Matbaacılık,
Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi
Blok No: 145 Topkapı-İstanbul
Tlf. 0212 577 54 92

İletişim:

Web. www.sözveeylem.org

İzmir- 847 Sk. No:32 Kat:2 Daire:7
Kemeraltı/konak/İzmir

İstanbul-Bağlarbaşı mah. ortameydan sok.
6/1 Maltepe

Manisa-Turgutlu: Turan Mah. Kurultay Sk.
No:21 Kat:1 Turgutlu

Söz ve Eylem’de Gündem

Haziran’dan.... Hazirana

İşçi sınıfının mücadele tarihi görkemli ama bir o kadar da sonuçsuz kalan, yenilgiyle sonuçlanan çıkışlarla doludur. Sınıf mücadelesinde nispeten uzun bir birikim döneminin ardından ortaya çıkan bu patlamaların ortak özelliği, kendiliğinden bir karaktere sahip olmalarıdır. Burada kendiliğindenlik nitelemesini belirleyen şey, patlak veren ayaklanma veya başkaldırıların genel olarak bilinç ve örgütlülüğünden yoksun oluşu değil - tersine bu tür kendiliğinden ayaklanmalar, ortaya çıktıkları koşullara uygun olarak belirli bir bilinç ve örgütlülüğe sahiptirler -, devrimci bilinç ve örgüt eksikliğini ifade eder. Çoğu durumda ayaklanmaların zaferle sonuçlanamamasının başlıca nedeni de bu devrimci bilinç ve örgüt yoksunluğudur.

Türkiye işçi sınıfının bu tarzda ilk ayaklanması 15 Haziran 1970’de gerçekleşti, işçi sınıfı yok edilmek istenen sendikal haklarını savunmak için DİSK’in çağrısıyla sokağa indi. 16 Haziran’da eylem fabrika işgalleri ve yürüyüşlerle bütün işçi sınıfını kapsayarak, gençlerin ve emekçilerin katılımıyla bir ayaklanmaya dönüştü. Marks’ın Komünarlar için söylediğini tekrarlırsak, Türkiye işçi sınıfı uzun bir tarihsel susturulmuşluğun ardından “göğün fethine çıktı.” Burjuvazi, işçi sınıfının ayaklanmasına korku ve panik içinde iç savaş düzeni alarak karşılık verdi. Ağır silahlarla

(tanklar ve toplar) donatılmış ordu ve polis birliklerini işçi sınıfının üzerine sürdü. İstanbul abluka altına alındı, sokaklarda barikatlar kuruldu Köprüler açıldı, vapur seferleri durduruldu. İşçiler onca hazırlıksızlık içinde hemen her noktada barikatlara saldırdılar, birçok barikatı yerle bir ettiler. İstanbul halkı ve devrimci gençleri arkalarına alan işçiler, zaferin gerektirdiği kararlılığı ve cesareti her yerde ortaya koydular, ancak buna rağmen daha ileri gidebilecek devrimci bir bilince, en önemlisi de devrimci bir hazırlığa sahip değillerdi. Disk ayaklanmaya dönüşen eylem karşısında çaresizdi. Eksik olan her kendiliğinden eylemde olduğu gibi ,eylemi ileriye itecek, zafere taşıyacak devrimci bilinç ve siyasal örgütlü. Bu eksiklik, fırtına gibi başlayan ayaklanmanın aynı hızla geri çekilmesine yol açtı. Geri çekilmeye yol açan, ayaklanmayı başarısız kılan, burjuvazinin gücünden çok işçi sınıfının her bakımdan içinde bulunduğu yetmezlikti.

İkinci Haziran başkaldırısı birincisinden oldukça farklı koşullar altında, 43 yıl sonra gerçekleşti. “Beklenmedik” patlama, kısa sürede bir başkaldırıya dönüştü. Onbinlerce kadın ve erkeğin Taksim’i işgali ile başlayan eylem, milyonları örgütleyerek tüm ülkeye yayıldı .

Bu başkaldırıyla ilgili bugüne kadar çok şey yazıldı ve daha çok şey yazılacak. Söz ve

Eylem, başkaldırının bütün gücüyle sürdüğü günlerde başkaldırıcıyı tek cümleyle korku duvarının parçalanması, devrimin kanat çırpışı ve sınıf mücadelesinde bir eşiğin aşılması olarak değerlendirdi.

Kendiliğindenlik ortak paydalarına rağmen her iki ayaklanma, ortaya çıktıkları koşullar, hareket ettirici güçleri, bileşimleri, hedefleri ve sınıf mücadelesi içindeki yerleriyle önemli farklılıklara sahiptir. Herşeyden önce 15-16 Haziran, sınıf mücadelesinin yükseldiği, işçi grevlerinin birbirini tetiklediği, birbirine eklemlendiği, fabrika ve toprak işgallerinin sürdüğü, gençlik hareketinin geliştiği bir dönemde ortaya çıkmıştır. 2013 Haziranı ise sınıf mücadelesinin henüz kendine bir çıkış noktası aradığı koşullarda patlak verdi. Bu durum başkaldırının sınıfsal bileşimi ve niteliğini etkiledi. Örgütsüz ve deneyimsiz milyonların cesaretleri, düzen sınırlarını aşmaya yetmedi.

İkincisi, 15-16 Haziran hem sınıfsal bileşimi, hedefleri ve mücadele biçimleriyle tipik bir proleter karaktere sahipti. Hareketi başlatan da, onu ayaklanmaya dönüştüren de, bizzat işçi sınıfıdır. Ayaklanma sanayi proletaryasının damgasını taşıyordu. Temel mücadele biçimlerini ise grev, fabrika işgali ve fabrikalardan şehrin merkezine doğru yürüyüşler oluşturmuştu.

2013 Haziranı, bileşimi hedefleri ve mücadele yöntemleriyle farklı bir yerde duruyor. Düzene karşı açık bir tepkiyi ifade etmekten ziyade, siyasal iktidara ve onun uygulamalarına karşı bir tepki olarak gelişti. Ve mücadele süreci boyunca bu özelliğini aşamadı. İşçiler birey olarak başkaldıranların çoğunluğunu oluştursa da, sınıf olarak hiçbir görünürlüğe sahip değillerdi. 1970’ de ayaklanmanın ana gücünü oluşturan sanayi proletaryası ise adeta kendisini yok yazdırmıştı. Başkaldıranların çoğunluğunu oluşturan işçiler ise 1980 sonrası hızlı proleterleşme sürecini, güvencesiz

olarak nitelendirilen yeni ve deneyimsiz işçileri ve işsizleriydi. Bu anlamda başkaldırı, güvencesizlerin sınıf mücadelesinde sınıfsal kimlik edinme ve katılma süreci olarak da görülebilir.

1970 ayaklanması karşısında iç savaş konumu alan burjuvazinin 2013’de başkaldırıya dolu dizgin saldıran iktidara itidal çağrısı yapması, bu iki başkaldırı arasındaki nitelik farkını başka bir açıdan doğrulamaktadır. Ancak bu durum 2013 Haziranının sınıf mücadelesi açısından taşıdığı önemi azaltmaz, onun bir cesaret devrimi olduğu gerçeğini değiştirmez. 2013 Haziranı o çok uzağa, Kaf dağının arkasına atılan devrimin güncelliğini hatırlattı.

Kendiliğinden ayaklanmalar, isyanlar, başkaldırılar kapitalizmin değişmez gerçekleridir. Bu gerçeği devrimci bir biçimde ele almamak, kendiliğindenliğin büyümesine kapılıp kendinden geçmemek kadar, bu eylemlerin ortaya çıkardığı devrimci enerjiyi görememek de aynı savrulmanın iki farklı yüzdür. Kimi sosyalist çevrelerin, adeta kendi güçsüzlüğünü gizlemenin bir yolu olarak başvurduğu, haziran başkaldırısının “doğrudan demokrasi” ya da Komün olarak nitelendirilmesi bu savrulmanın tipik örnekleridir. Doğrudan demokrasi söylemiyle örgütsüzlük ve örgütten kaçış kutsanırken, Komün nitelemesiyle komünün bir devlet olduğu gerçeği atlanarak, dayanışmayla özdeşleştirilmektedir.

Kapitalizm kendi işleyişiyle hergün, her saat yeni patlamaları biriktirmektedir. Sürmekte olan kriz ve savaş hazırlığı bu birikimi daha da büyötmektedir. Bu koşullarda devrimci hazırlığın önemi kat ve kat artıyor. Sınıf mücadelesi elbette fırtına beklentisi üzerine kurulamaz. Ancak fırtına gelecektir. Devrimci görev fırtınalı günleri beklemek değil, fırtınaya hazırlanmaktır. Devrimin güncelliğinin gereği budur.

Asıl Sorumlu: Vahşî Kapitalizmin Aşırı Kâr Hırsıdır

Yusuf Erdem

Soma'daki facianın asıl sorumlusu kim? Somadaki kitlesel işçi katliamının sorumluları kimlerdir? Bu soruya bir dizi yanıtlar vermek mümkündür. Örneğin;

- Sorumlu, bütün adamlarından daha çok kömür, daha çok kâr, daha az masraf isteyen, giderleri artırabilecek hiçbir güvenlik harcamasına izin vermeyen patrondur.

- Sorumlu, patron adına hareket eden maddedeki yöneticilerdir.

- Sorumlu, Çalışma Bakanı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'dır.

- Sorumlu, bu ölüm çukurunu, bütün güvenlik önlemlerinin alındığı örnek bir işletme olarak raporlara bağlayan denetçiler ve müfettişlerdir ve elbette denetleyenleri denetlemeyen mülki, bürokratik ve siyasi yetkilileridir.

- Sorumlu muhalefetin verdiği bu maden işletmesine ilişkin araştırma önergesini reddeden AKP grubudur.

- Sorumlu, son yıllarda iyice yaygınlaşan -ve alt işveren adıyla sevimlileştirilen- "Taşeronluk Sistemi"dir.

- Sorumlu, patron tarafından atanan ve bu işçi katliamından sonra bile patronu ve işyerinin güvenlik önlemleri bakımından örnek bir maden işletmesi olduğunu savunan sözde sendika-

cılardır. Ki söz buraya gelmişken Lenin'in bir sözünü anmadan geçemeyeceğim: " Bir köle, eğer köleliğinin bilincinde değilse, kendisi için kölelikten başka bir yaşamı tahayyül bile edemiyorsa, o sadece bir köledir; bir köle, köleliğinin bilincindeyse ve diğer köle kardeşleriyle birleşerek kölelikten kurtulmak, kölelik düzenini yıkmak için savaşıyorsa o bir devrimcidir; köle, eğer köleliğinin bilincindeyse, fakat ağzını her açıta ballandıra ballandıra efendisinin ne kadar iyi, ne kadar alicenap ve yardımsever olduğundan söz ediyorsa o bir köpektir."

- Sorumlu, Patronlara her istediklerini fazlasıyla veren Erdoğan'dır, AKP iktidarındır.

- Sorumlu, söz konusu kömür işletmesini, Kamu İhale Yasası'nı ve İş Yasası'nın 2. Maddesini çiğneyip yasaların arkasından dolanarak muvazaa (gerçeği gizlemeye yönelik anlaşma) ile "kiralama" gibi gösterip bir alt işverene (taşeron) devreden, böylece asıl işveren olarak işçilere karşı bütün yükümlülüklerden sıyrılmaya çalışan TKİ (Türkiye Kömür İşletmeleri)'dir, onun bağlı olduğu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'dır.

- Bütün ölümlü maden cinayetleri ve depremlerdeki on binlerce can kaybı için "kaza", "kader", "şehitlik", "ölümler, bu işin fitratında var" diyen burjuva politikacıların demagojileridir. Ve hiçbir gazeteci, "Niye Türkiye ölümlü iş

kazalarında Avrupa’da ilk, Dünya’da 3. sıradadır; niçin Japonya’da daha büyük depremlerde kimse ölmemektedir?” sorularını, muktedirlere soramamaktadır.

Elbette bütün bunlar sorumludur ve bunlara yenileri de eklenebilir. Ne var ki, bütün bunlar kahrolası bir sistemin, ekonomisiyle, ideolojisiyle, devlet mekanizmasıyla ve siyasetiyle bir bütün oluşturan kapitalist sistemin, yani burjuva özel mülkiyet düzeninin türevleridir. Yukarıda saydığımız ve sayamadığımız bütün insanlık dışı ve işçi düşmanı uygulamaların temelinde yatan asıl neden budur.

Devrimcilerin çok iyi bildiği kapitalizmin bir iki temel yasasını anmak yerinde olur: Bilindiği gibi kapitalist özel mülkiyet düzeninde tekerlekleri döndüren ana muharrik güç “kâr”dır. Kapitalist, hep kâr, daha çok kâr etmek ister. Bunun için de ürünü en ucuza mal etmek için –işçi ücretleri dahil, güvenceli çalışma giderleri başta olmak üzere- masrafları en aza indirmek ister. Öte yandan işçileri en uzun süre çalıştırarak, üretkenliği artırarak daha çok mal ve daha çok kâr elde etmek ister. İşçi sınıfının örgütsüz, işsizler ordusunun çok kalabalık olduğu bir ortamda, kapitalistler dikensiz gül bahçesindeymiş gibi en aşırı sömürü ve kâr hedefine rahat erişir.

Bu demektir ki emek ile sermaye arasındaki ilişki, bıçak ile boğaz arasındaki ilişki gibidir. Yani patron yanlısı burjuva politikacıların “işçi kardeşlerim” sözü alçakça bir demagojiden ibarettir. Onlar, işçinin boğazına dayanan bıçağı patron ile birlikte kavramışlardır.

Yineleyelim; Somadaki işçi katliamı’nın asıl sorumlusu, kapitalizmdir; kapitalist burjuvazinin sınır tanımayan gözü dönmüş aşırı “kâr” hırsıdır. Somadaki kapitalist işletmede, patron ve adamları köpeksiz köyde değneksiz gezen biri gibi tam bir rahatlık içinde hareket etmiştir. Öyle ki;

- İşçiler, bayram-düğün-cenaze- yıllık izin gibi hiçbir talepte bulunamadan haftada yedi

gün çalışmakta ve ayda ancak 1200-1700 TL ücret alabilmektedirler.

- Maden işçiliği gibi çok yüksek kalori gerektiren çok ağır bir işte işçiler evden getirdikleri sefer taslarındaki yemeği, zeytin -ekmeği madende iki kalası yan yana koyarak beslenmekte/beslenememektedirler.

- Ayaklarında burnu çelikle kaplanmış madenci çizmeleri yerine, kendi paralarıyla nalburdan aldıkları ucuz çizmeler bulunmaktadır.

- Patron, yeni madenci tünelleri açacak yerde, kullanılmış, ‘yorgun’ ve her gözeneği kızışarak tutuşmaya hazır linyit tozuyla dolu eski tünelleri ve ocakları kullanmayı seçmiştir. Çünkü üretime bir an önce başlamak, masrafları en aza indirmek gerekmektedir.

- Geleneksel tarım çökertilmiş, çevre köylüler çok az ücretle, ölüm tehlikesi altında aşırı güvencesiz ortamda çalışmak zorunda bırakılmıştır. Soma madenlerinde açlık ve çaresizlik, ölümü yenmiş görünmektedir.

- Bir kaza anında işçilerinin kazayı atlatabilmek ve yaşamlarını sürdürebilmek için alınması ve bulundurulması gereken (sensörler, uzunca süre sağ kalınabilecek sığınma odaları, birden fazla ve çabuk çıkış yolları, çalışır durumda gaz maskeleri ve ne yapmaları gerektiği hakkında eğitim, tatbikat ve bilgi birikimi...) hiç bir olanağa sahip değildirler.

- Çok düşük ücretlerle, kira ödeyip aile geçindirmek, çocuk yetiştirmek ve banka kartlarıyla geleceğe borçlanmak zorunda kalan işçiler, her sabah helalleşerek ölüme yürümektedirler.

- Örgütsüzlüğün, çaresizliğin ve bilinçsizliğin verdiği öylesine bir eziklik içindedirler ki, madenden çıkarılmış yaralı işçilerden biri hastaneye götürülmek üzere ambulansa alındığı zaman, “Çizmelerimi çıkarayım mı? Sedyeye kirlenmesin.” diyecek kadar değersiz olmayı içselleştirmiştir. Bu hiçlik duygusu, emekçi halkımızın aynı zamanda tarihsel olarak devletin

karşısında, mütegalibenin karşısında, patronun karşısında süregelen uğursuz bir kültürdür. Uyuyan dev (proletarya) uyanmadıkça, yani bilinçlenip birleşerek, örgütlenip hem bugünü, hem yarını için savaşıarak tarih arenasında yerini almadıkça bu hiçlik duygusundan kurtulamayacak; maden çukurları, ölüm çukurları ol-maya devam edecektir.

Soma'daki facia, işçi katliamı, arkasında resmi rakamlarla 301? ölü, 70 milyondan fazla derinden yaralı insan yüreği bıraktı. Teselli edici bir değer: Küba, Venezuela ve Nikaragua işçileri genel greve giderek ve yas ilan ederek sınıf kardeşlerine enternasyonalist dayanışmalarını gösterdiler.

Yineleyelim ve altını kalınca bir daha çizelim: Asıl suçlu, asıl sorumlu; Vahşi kapitalizmin, doymak bilmez, sınır tanımaz aşırı 'kâr' hırsıdır. En yüksek kâr elde etme hırsı, kapitalizmin asıl muharrik gücü, motorudur. Kârın kaynağı ise, işgücünün karşılığı ödenmeden patronun el koyduğu bölümüdür, yani ARTI-DEĞER'dir. Hedef en yüksek kâr (artı-değer) olunca, üretimi olabildiğince artırmak, maliyeti en aza indirmek (üretim giderlerini kısmak) düşürmek zorunluluğu doğar. Bu hedefe varmak için ise:

- İşçileri, en uzun süre ve en yoğun biçimde çalıştırarak (mutlak artı-değeri artırarak),
- Daha gelişmiş makinalar, daha modern teknikler kullanarak (nispi artı-değeri artırarak)
- İşçi ücretlerini verili koşullarda en düşük noktalara çekerek, (ki bunun için, yedek işsizler ordusunun baskısı, sendikalaşmayı engellemek, kendi adamlarına sendika kurdurmak, devlet gücüyle işçi hareketini köreltmek, bürokratları satın almak...denedikleri yollardır.)
- İşçinin can güvenliği, yaşamı ve sağlığı için yapılması en zorunlu harcamalardan kaçınarak, tüm önlemler alınmış gibi gösterilerek... üretim maliyeti en aza indirilebilir ve böylece KÂR en yüksek düzeye çıkarılabilir. Ve böyle

olunca da bütün maden –özellikle de kömür ve linyit- ocakları birer kabristana döner.

Türkiye, patronlar açısından bütün bunları uygulamak için dikensiz gül bahçesidir.

Çünkü ;

1. İşçi sınıfımız hem sendikal, hem siyasi planda büyük ölçüde örgütsüz ve perişan durumdadır. Komünist hareket, parçalı ve sınıftan uzakta; sınıf ise büyük ölçüde örgütlenme ve sosyalizm bilincinden uzaktadır.

2. Daha başlangıçta “İmtiyazsız ve sınıfsız bir kitleyiz.” diyerek, işçi sınıfının ve özgürlüklerin inkârıyla işe başlayan devletin işçi sınıfı düşmanlığı ve devrimci örgütlenmeye duyduğu korku ve uyguladığı terör çizgisi hiç değişmemiştir.

Mustafa Kemaller, Demirel'den Kenan Evrene, Özal'a, Kemal Derviş'ten, Tayyip Erdoğan'a bu toprakları vahşi kapitalizmin piyasa tanrısına teslim etmişlerdir.

3. Komünist hareket, devrimci bir merkez yaratarak işçi sınıfı içinde, fabrikalarda, işçi havzalarında, kent yoksulları arasında kök salmadığı için bütün bu süreçte hayata örgütlü müdahalede bulunamamaktadır. Türkiye Soma'da, Zonguldak'ta, Tuzla'da, inşaatlarda, metalürjide ve kamyonlarla mevsimlik işçi taşıyan yol kenarlarındaki... sayısız kayıplarımızla bir büyük işçi kabristanına dönüşmüşse kabahatin büyük bir bölümü de bizde, biz komünistlerde ve devrimcilerdedir.

4. Ne zamanki madenlerde, fabrikalarda olaydan sonra değil, olaylardan çok önce, olaylar sırasında ve sonrasında sınıfımızın içinde, arasında ve en önünde yer alırız, işte o zaman devrimci, komünist adını taşıma şerefine erişiriz.

Ya sınıfımızla buluşarak kapitalizmi açtığı maden çukurlarına gömeceğiz; ya kapitalizm bu toprakları boydan boya işçi mezarlığı haline dönüştürmeye devam edecek.

Soma: Kader Değil Katliam

Burcu Ovacık

Türkiye'nin en büyük iş cinayeti olarak tarihe geçen olayda Soma Kömür İşletmeleri A.Ş.'ye bağlı Eynesiz bölgesinde faaliyet gösteren kömür ocağında yüzlerce işçi, güvencesizlik ve denetimsizlik nedeniyle göz göre göre ölüme gönderildi. Soma Kömür İşletmeleri A.Ş., Soma'daki 18 milyon ton kömür rezervine sahip ocaklarının işletmesini, 2005 yılında Türkiye Kömür İşletmeleri'nden (TKİ) rüdevans (kömürpayı) karşılığında devraldı.

Özelleştirmeden sonra da herhangi bir tedbir ve iş güvenliğine dair önlem alınmadığı, işçilere verilen maskelerin dahi TKİ'den kalma olduğu bütün işçilerin bildiği gerçekler. Ölü sayısını 301 olarak gösteren devlet, gerçek sayıları saklıyor. 13 Mayıs 2014 Salı akşamı meydana gelen yangından sonra yüzlerce kurtarma ekibi madene girdi ancak yangın devam ettiği için, kurtarma ekibinden olan işçilerin bir kısmı yaralandı. Kurtarma ekibinden bazılarının ölüm haberleri geldi. Yüzlerce ambulans, işçilerin ölü bedenlerini taşımak için görevlendirildi. Soma ve Akhisar'daki hastanelerin morgları yetmeyince, Kırkağaç Soğuk Hava Deposu morg olarak kullanıldı. Bazı sağlık görevlilerinin aktardıkları üzere, 14 Mayıs Çarşamba akşamı (katliamın 2. Günü) sadece Kırkağaç'ta 360 işçinin bedeni yatıyormuş. Gerçek sayı ortaya çıkmasın diye toplu cenazelere izin verilmedi. İşçi cenazeleri, nüfusa kayıtlı oldukları il ve ilçelere gönderildiler. Soma'da yaşayan

herkes (AKP'ye oy verenler de dahil) gerçek sayının 301 olmadığını biliyor. Medyanın ve hükümetin tüm çabalarına rağmen, bu gerçeğin üstü kapatılamadı. Kınık'ta yaptığımız kahve sohbetlerinde, Kınık'ın köylerinden 3 işçi cenazesinin hiçbir resmi kayıta ve listede olmadığını öğrendik.

Eğer ölen işçilerin sayısı 350'yi geçerse maden ocağı tamamen kapatılmak zorunda kalacak ve bölgede olağanüstü hal ilan edilecekti. Ancak sermaye sınırsız büyüme eğilimindeyken, maden ocağının kapatılması olasılık dahilinde değildi. AKP bölgeye 400 imam gönderdi. Çeşitli cemaatler, evlerin kapılarını çalıp “isyan etmeyin şükredin” dediler. Aileler şoktaydı, acılıydı, öfkeliydi, çaresizdi. Sağ kalan, ya da diğer maden ocaklarında çalışan işçiler öfkeliydi.

Türkiye Maden İş Sendikası, Yerel seçimlerde seçmen sandıklarını maden ocağına taşıtmış ve işçileri işten atma ile tehdit ederek zorla AKP'ye oy attırmıştı. Sendika yönetim kuruluna kimlerin gireceği ise çoktan belirlenmişti, kapalı zarflara koydukları isimler işçilerin eline tutuşturulmuştu. Katliamdan sonra işçilerin öfkesi hem hükümete hem Maden İş'e yöneldi. Soma'da protestolar ve yürüyüşler gerçekleşti. Maden İş Sendikası yönetim kurulu istifa etmek zorunda kaldı. Ancak işçiler, bu tiyatro gösterisine karşı uyanık ve tetikteydi. Hiçbir şeyin değişmediğini, yeni yönetimin de patronun kuk-

lası olacağının bilincindeydi. Bu arada DİSK, bölgede sendikalaşma faaliyetlerine başladı. Sonunda Soma'da Dev Maden Sen temsilciliği açıldı. Türkiye Maden İş'ten istifa eden binin üzerinde işçi DİSK'e bağlı Dev-Maden-Sen'e geçti. Dev-Maden-Sen hâlâ köy köy, ilçe ilçe dolaşıp sendikalaşma faaliyetlerine devam ediyor. Ancak, Soma ve civarındaki ilçelere ve köylere gitmek oldukça yoğun emek ve zaman gerektiriyor. Bölge çok dağınık ve geniş. Soma, Kınık, Savaştepe, Bergama, Akhisar gibi ilçeler de Kömür işletmelerine bağlı çeşitli ocaklarda çalışan işçilerle dolu. Dolayısıyla örgütlenme faaliyetleri zamana yayılacak gibi görünüyor. Ancak günde 80-100 kişinin DİSK'e üye olduğu haberlerini alıyoruz. Bu arada Soma'da, Soma Kömür İşletmeleri A.Ş. 'ye bağlı üç maden ocağı dışında, İMBAT Madencilik A.Ş. ye bağlı başka bir maden ocağı daha var. Aldığımız duyumlara göre İMBAT A.Ş., DİSK'e karşı çalışanlarını uyarmaya ve baskı altına almaya başlamış. İşçilerin ortak bir irade göstermesi ve sınıf bilincinin kolektif olarak yerleşmesi için bölgede yapılacak devrimci çalışmaların niteliği çok önemli hale geliyor. Kınık ilçesi ve köylerinde yoğunluklu olarak Aleviler yaşıyor. Alevi olan işçiler ve işçi aileleri muhalif kimliklerini koruyor. Ancak, devletin "umutsuzluk, çaresizlik, tek başlılık" üzerine kurduğu itaat politikası her yerde olduğu gibi Kınık'ta da etkili olmuş. Düzenin değişmeyeceğine dair yoğun bir inanç / değişime olan inançsızlık her sohbetle karşımıza çıktı.

Genç işçilerin bir kısmı bir daha hiçbir koşulda patlamanın olduğu madende çalışmayacaklarını söylerken, bir kısmı "mecburuz, burada başka iş alanı yok" diyor. Ancak koşullar iyileştirilmeden madene girmek istemeyen işçiler çoğunlukta. Tarım ve hayvancılık gibi ekonomik alanlar, devlet eliyle yok edilmiş. İnsanlar madene mecbur edilmiş. Kadınlar da seraya giderek aile geçimine destek olmaya çalışıyor. Seradaki koşullar da insanlık dışıymış. Birçok iş "kazası" yaşanıyormuş. Taşeron çalışma sis-

temi serada da devam ediyor. "Bir süre sonra burası unutulacak, her şey eskiye dönecek biz yine eskisi gibi sömürülmeye, kötü koşullarda çalışmaya devam edeceğiz, çok öfkeliyiz, kader demiyoruz, katliam bu ama ne yapacağımızı bilmiyoruz, şirketler çok güçlü, devlet çok güçlü" gibi aktarımları sıkça dinliyoruz. Örgütlenmeye ve birlikte mücadele etmeye hazır yüzlerce kadın ve erkek işçi var. Ancak mevcut sol örgütlerin ve mevcut sendikaların politikalarını yeterli ve/veya güvenilir bulmuyorlar.

Kınık'ta yaptığımız aile görüşmelerinde, ailelere hiçbir devlet yardımı gitmediğini öğrendik. Hükümet, kendi tabanına akıttığı yardımları Alevi ailelerden bilinçli bir şekilde sakınıyor görünüyor. Devletin açığını kapatan sivil toplum kuruluşları ve zengin iş insanları ise, bulabildikleri ailelere ve çocuklara hediye yağdırmakla ve kapalı zarflarda paralar dağıtmakla meşguller. Ailelerle gerçek bir insani ilişki kurmak ve dayanışmak ise, burjuvazinin sahte ahlâkı ile mümkün değil.

Ölen işçilerin aileleri, travmatize olmuş "mağdur"lar olarak gösteriliyor ancak onlar mağdur değil, haklı ve öfkeli aileler. Kayıplarının telafisi yok, ancak toplumsal adaletin sağlanmasına, psikolojik destekten daha çok ihtiyaçları var. Çağdaş Hukukçular Derneği, birçok kurumla birlikte "Soma İçin Adalet" kriz masası oluşturdu ve bölgede ilk günlerden itibaren çok aktif çalışıyor. Suç soruşturmasını yürüten ve takip eden avukatlar ÇHD avukatları. Aynı zamanda işçilerin tazminatları ve diğer haklarına yönelik işlemler için Soma Barosu devrede. Böylesi büyük bir katliamın ardından, acıdan rant elde etmeye çalışan fırsatçı avukatlar da bölgede ev ev gezmeye başlamışlar.

Soma'da hukuki ve sendikal mücadele devam ediyor ancak sosyalistler, komünistler yüzlerini Soma'ya dönmediği sürece, Soma'daki onbinlerce işçinin öfkesi ve tepkisi yavaş, yavaş sönmelenecektir.

“Evladımı da, Onlarca Arkadaşını da Katleden Vahşi Kapitalizmdir.”

Sinan Taştan

1 6 Mayıs akşamı Boğaziçi Üniversitesinden 140 civarı öğrenci ve çalışan ile okul önünde bir basın açıklaması yaptıktan sonra katliamın yaşandığı bölgeye hareket ettik. 3 otobüs halinde Soma, Kınık ve Savaştepe'ye dağıldık. Kınık'a giderken yol üstünde polis noktaları vardı, bölgeye giren her yol onlarca polis-jandarma tarafından tutulmuştu. AKP'nin meseleyi bir an evvel yayılma- duyulmadan, gerçekleri açığa çıkmadan tipik baskı yöntemleriyle hafızalardan silme girişimine tanık olduk.

Diğer bölgelere giden arkadaşların aksine Kınık merkezde oldukça iyi karşılandık (Soma'da ve bazı köylerde, polis ve yer yer bölge halkı tarafından taciz edilme ve ilçeden zorla çıkartılma gibi durumlar yaşanmış). Kınık'a vardığımızda çevremizi insanlar sardı, çay ikramları ve taziyelerin ardından dağıldık.

Dağıldığımız esnada bütün heyecanıyla bize bir şeyler anlatan bir gençle tanıştık. İsmi bilmediğimiz işçi, olayın hemen akabinde maske-siz biçimde madene giriyor. İçeride amcasının oğlu var. Onu alıp çıkıyor; kurtarıyor. Anlatırken sevinçten elleri titriyor ve gözleri parlıyor-du. Bölgede duyduğumuz tek iyi haber buydu.

Kınık merkezde yanımızda bir maden işçisi

ile birlikte cenaze evlerine gittik. İlk gittiğimiz ev Ergün adlı genç madencinin eviydi. Öldüğü günün ertesinde eşi doğum yapan, çocuğunu hiç göremeden ölen madenci. Annesi “Oğlum iki haftadır işe giderken benimle helalleşiyordu. Kaza olacağını sezmişti, oğlumu dinlemediler, sonunda cenazesi geldi oğlumun” diyor. Babası daha metin, bütün yıkılmışlığına rağmen, “Çocuklar” diyor, “Evladımı da onlarca arkadaşını da katleden kaza değildir. Vahşi kapitalizmdir. Patronların kâr hırsıdır. Sendikalar yozlaşmıştır. Hepsi sarı sendikadır. İşçiyi savunmazlar. Bu sömürü düzenidir. Eğer bir şey yapılmazsa, benim evladım gibi çok evlat ölür.” 60'ında şeker hastası baba. “Şeker hastası olmasam, Gezi'de de sokağa çıkacaktım” diye de ekliyor.

Sonradan gittiğimiz evlerde de durum farklı değil. Öldüğü için evinin sıvası yarım kalan bir işçinin evine gidiyoruz. Geride yalnız karısı ve annesi kalmış. Kimseleri yok. İçerde 70'ini aşkın bir amca, “Kapitalist burjuvaların kâr hırsı evlatlarımızın sonu oldu” diyor. Evlerde ağıt yakan kadınlar var. “3 kuruş için cehenneme giren evlatlarımız dönemedi” diyorlar.

Başka bir cenaze evinde AKP'li belediye başkanının Alevi ailelere taziye gelmediğini

öğreniyoruz. Madencinin babası suskun. Bir sigarası bitmeden usulca diğerini yakıyor. Tam kalkacakken madencinin yeğeni ağlıyor. 5- 6 yaşlarında bir çocuk. O ağlayınca yaşlı dedesi de ağlıyor. Oradan da çıkıyoruz.

Diğer evlerde bize soruyorlar: ‘Ne yapalım çocuklar? Nasıl hesap soralım? Nasıl mücadele edelim?’ diyorlar. ‘Siz yaparsınız. Siz mücadele edersiniz ama sizi de vururlar oğlum, Gezi’de sizi öldürdüler, burada bizi öldürdüler. Ama siz mücadele ederseniz biz arkanızdayız.’ diyorlar. ‘Bu yaptıkları zulümdür, bu zulmü nasıl yeneceğiz?’ diyip yine kendileri cevaplıyorlar, ‘elbet bunlar da yenilecek!’

Bütün evlerde benzer şekilde karşılanıyoruz. Olayın kaza olmadığını duyuyoruz sürekli. Cenaze evine dönen koca ilçede tek kelime duyuyoruz: Katliam. Katliamın sebeplerini de, ölülerinin kanıyla kimlerin zenginliğine zenginlik kattığını da biliyorlar. Fakat o madene yeniden girmek zorunda olduklarını da biliyorlar. İlçenin gelir kaynağı maden. Hepsi madene bağlı, hepsi borç içinde. Yani bir taraftan bu düzene, ölümlere, çalışma şartlarına isyan ederken, diğer yandan da başka türlü yaşayamayacaklarını biliyorlar.

‘Tütün ekemeyiz, zeytin dikemeyiz. Tarımı bitirdiler, madene mahkûmuz. Orası da olmazsa aç kalırız. Hepimizin borcu var, yoksuluz.’ diyor bir ana. Ayda 1000 lira alıp 750’siyle borç ödeyen aileler var. Kadınların çalışma alanı yok. Herşey madende.

Taziyelerden sonra bize rehberlik eden, başka bir madende (İmbat Madencilik) çalışan işçiyle konuşuyoruz. Uzun uzun anlatıyor:

‘Suriyeli işçi çalıştırıldığını söylüyorlar da, biz öyle bir şey görmedik, olsa duyardık. Çocuk işçi de yok.’ diyor İstanbul’da böyle bir söylenti olduğunu söylediğimizde. Sonra devam ediyor:

‘4 çocuğum var. Eşim çalışmıyor. Madene mahkûmuz. Madene girmeyip ne yapayım?’

Hırsızlık mı yapayım, banka mı soyayım?... Sendikalar yozlaşmış, hiçbirisi işçinin çıkarına çalışmaz, hepsi patronla anlaşır. Başka biri sendikada görev almak isterse vermezler, tehdit ederler. O kadar hukuksuzluk var, sendika birine söz etmez. Vardiyadan biraz erken çıktın mı yevmiyeni keserler. AKP mitingine götürüler, zorla. Yemeğini verirler, 60 lira da yevmiye, neymiş; ‘başbakan gelecek’. Öyle götürürler işçiyi. Kızsa da, sövse de gider... Burada çok sömürü var, hem madene mahkûmuz, hem de köle gibi çalışıyoruz, bu işçilik değil, kölelik...”

Olayın ardından madene hemen sokulmadıklarını söylüyor işçi: ‘Gece hiçbirimizi almadılar. Eve döndüm, gözümeye uyku girmede, sabah döndüm geri. Kurtarmaya girenlerimizi, çıkarken yaralı diye saydılar. Ölümlere de oksijen tüpü taktılar. Sayıyı gizlemeye çalıştılar...’. Girdikten sonrasını da anlatıyor: ‘yüzden fazla ölü vardı. Ölülerini bıraktık, yaralı varsa onu kurtaralım diye. Bütün ölümlerin yüzü şişmiş, bazıları kısmen yanmış. Abdest almaya çalışırken ölen var. Dua ederken elleri açık ölenler... Eli belindeki ekmekte kalan ölümler. Garibim ölmeden iki lokma ekmek mi yemek istedi nedir. Aşağıda zeminde su olan yerler var, 2 - 3 karış. Bir arkadaşımız dumandan kurtulmak için midir, hızlı ölmek için midir, kafasını o suya sokmuş. Öyle ölmüş; boğularak. Yani hepsi çırpınmış, ama hiçbirini kurtaramadık.”

Madende normal çalışma şartlarını anlatıyor, başbakan haklı, 1800’lerde böyle ölümler oluyordu derken. Biz de 1800’lerde gibiyiz diyor. Madeni anlatıyor sonra: ‘Aşağıda fareler var. Yemeğini yedi mi açsın. Aşağısı cehennem; susarsın ama kardeş kardeşten suyunu kıskanır. Veremez. Madenci çok susar... Çalışırken sürekli baskı yaparlar, daha çok çalıştırırlar, izin alamazsın.’ Bahsettiği olayı yaşayan başka bir işçi anlatıyor; gözünün altında bir yara çıkıyor, doktora gidip rapor almaya çalışıyor işten atılmamak için, doktor pek de umursamayarak ‘bu iş kazası değil.’ diyerek raporu vermiyor. Ardından raporu güç bela alıyor. Fakat işe git-

mediği 10 gün sebep gösterilerek işten atılıyor.

Ardından bize yardımcı olan işçiyle veda-
laştık. İlçe merkezindeki kahvede oturanlar-
la konuştuk. Görüştüğümüz insanların çoğu
Alevi'ydi. Zaten öfke duydukları AKP iktida-
rının katliamdaki rolü ve ardından geliştirdiği
tavır insanları isyan ettirmiş vaziyetteydi.

Biz ilçeden ayrılırken, saat 7'de bir eylem
yapılacaktı. Orada kalmamamızın
daha sağlıklı olacağına karar verdik.
Zira Kınıklıların kendiliğinden yap-
tığı eylem başarılı bir biçimde ger-
çekleşti. (orada olmamızın kitlede
provokasyon korkusu yaratabilece-
ği, polisin saldırı bahanesi olabile-
ceği ihtimalleriyle erken ayrıldık).

Gidip gördüklerimiz bir trajedi-
nin, toplumsal bir yıkıntının izleri
olsa da, olayın salt duygusal bir me-
sele olmadığını görmek gerek. Bunu
olayın öznelere zaten görüyor. Acı-
ları gibi, acılarıyla büyüttükleri öf-
keleri de var. Ölümler olmadan önce
nasıl sömürüye maruz kaldıklarını
da biliyorlar. Bize 'ücretli kölelik' düzeninde
yaşadığımızdan bahsediyorlar. Yani hiçbir ka-
der deyip geçmiyor. Hepsi olayın cinayet ol-
duğunu, bu cinayetin sıradan bir cinayet değil,
politik bir cinayet olduğunu ve faillerinin pat-
ronlar ve onları korumak için var olan devlet-
AKP olduğunu söylüyorlar.

Soma ve bölgenin gerisinde yaşananlar, as-
lında her gün yaşanıyor. Tuzla'da kum torbası
yerine kullanılan işçiler gemilerden düşüp ölü-
yor. 13 yaşındaki çocukların kafası pres ma-
kinesine sıkışıyor. Esenyurt'ta inşaat işçileri
kaldıkları çadırda yanıyor. Bağcılar'da 7 kadın
sele kapılan, penceresiz kamyonetin yük taşı-
nan bölümünde ölüyor. Yani işçiler her gün bir
yerlerde ölüyor. Maden katliamının bu kadar
tepki çekmesinin nedeni bunca insanın bir anda
ölmesi, bu topraklarda görülmemiş bir katliam
olmasıdır. Oysa bir kaç yıl evvel Zonguldak'ta

30 işçiyi öldüren patlamayı bugün kimse ko-
nuşmuyor.

Başbakan ölüm bu mesleğin fitratında var
derken konuşmasını eksik bırakıyor: "işçi kat-
letmek kapitalizmin fitratında var!" Bu ölüm-
leri durdurmak kolay, sürekli Avrupa örnekleri
veriliyor. Orada kimse ölmüyor deniliyor. Evet,
biz burada her gün onlarca öldüğümüz için, bizi

daha vahşi sömürdükleri için, oralarda daha az
işçi ölüyor. Bu katliamlar şüphesiz engellene-
bilir, daha az kâr ederek yüzlerce insan kurtarı-
labilirdi. Ancak kapitalizm az kârla yetinemez,
işçi kanı emmeden büyüyemez. Soma yaşan-
masaydı bile, ölüm olmasa da, ölümü göstere-
rek razı ettikleri sıtma sürüyor. Ücretli kölelik
düzeni sürüyor.

Bu olanları, yaşanan işçi kıyımlarını, köle
gibi çalışma koşullarını engellemenin tek yolu
düzene karşı örgütlü mücadeleden geçiyor.
Başbakanın 'literatürde bunlar var' sözüne kar-
şı işçi sınıfının literatürdeki direnişlerini, müca-
delelerini, kazanımlarını göstermek gerekiyor.
Bunun da olmazsa olmaz aracı örgütlülüktür.
Maden işçilerinin de bize anlattığı gibi; "isyan
da etsek, ağıt da yaksak mücadele etmezsek,
birlik olmazsak yine ölürüz, yine ölürüz!"

Bir Kemal Sunal Filmİ

Mustafa Özkan

Soma'daki facia yüzlerce kişinin ölümlüyle sonuçlanmayıp onlarca ölü olsaydı bile, gazetelerin okunmayan kısımlarında, medyada dördüncü, beşinci haber olarak görüntülenip, unutulacaktı. Ama facia yüzleri bulup, yüzlerin bile kuşkulu sayı olduğu bir katliama dönüşünce herkes kimi suçlayacağını aramaya başladı. Önce kimsenin suçlu olmadığı öne sürülüp, kader denilmek istendi... Olmadı. Sonra siyasiler biz gerekeni yapmışız dedi.. Olmadı.. Suçlu ölenler denildi.. Çocuk işçi çalıştırma aklandı.. Yabancı ve kaçak işçi meselesi çözüldü.. Ama bir türlü inandırıcı olunamadı. Mesele emek olunca, burjuvazinin tüm kesimleri, "yas"la olayı geçiştirip, devletin ali menfaatleri gündeme getirilerek, birlik beraberlik içine kolkola giriyorlar. Kemal Sunal filmi de bu noktada başlıyor.

Bakan denetimi altındaki işletmelerden "ödenek" ister. İşletme müdürlerinden biri bakana beş ayırırken kendisine debeş alır. Öyle bir soygun başlar ki, artık kazanç ,gideri sağlayamayacak duruma gelir. Sonunda pay isteyen bakan, soruşturma yapmak zorunda olduğunu vurgular. Herkes birbirine yüklenir. Sonunda bir bakılır ki, herkes bir şekilde işin içinde. Bu arada odacı, yani Kemal Sunal da bu durumdan yaralanarak bahşişler almıştır. Asıl araştırma o yöne çevrilir. Simit ve yavan ekmek yeme yerine çorba, pilav benzeri pahalı gıdalar yediği saptanır. Dolayısıyla da kurumu zarara uğrattığı anlaşıp, suçlu bulunur. İşten çıkarıldığı gibi, yüklü de bir ceza verilir. Dolayısıyla suçlular cezasını bulur; hukuk devleti kurtulur...

Şimdi Somada rüzgâr farklı yönden esmeye başladı. Şirketin çok nitelikli çağdaş işletme olduğunu söyleyen sözümona medya ve siyasiler,

şimdilerde, sanki hiç bu firmaya ödül verilmemiş, denetlemelerden aklanmamış gibi, kamuoyu önüne atıp önce rezil ediyorlar, sonra da daha dün kolkola olduklarını algılamayıp, aptal olmamızı istiyorlar.

Şimdi kimse sorumluluğu kabul etmeyecek. Öyle bir şeyler yapacaklar ki, suçu ölenlere yıkıp işin içinden çıkacaklar.. Zaten koskoca savcılar, ölenleri de ifadeye çağırıp, sonra onların madende öldüğünü tespit etmemişler mi! İşte suçlular onlar. Önce onlara ceza verip sonra öldükleri için cezayı paraya çevirmeli. Böylece işçilerin yakınlarına verecekleri tazminattan da kurtulur, hatta yakınlarından tazminat talebinde bulunabilirler. Ne güzel öneriler sunuyorum soylu hukuk devletimizin zarar görmemesi için değil mi..?! En sonunda olacağına bakın. Alavere dalavere "bizim memed" nöbete...

Bu kuşkuların yaşanmaması için tek bir neden gösterin bana.. Kitap sattığı için cezaevine gönderilenlerin ülkesinde insan yakanlar, Çorum, Maraş katliamlarını düzenleyenler, Karadon benzeri maden facialarının failleri, işçi hakkı savunucusu Kemal Türkler'in katilleri, tersane ölümlerinin failleri, Roboski katilleri, depremde yıkılan konutları yapan katiller v.b., zevk-ü sefa içindeyseler, hatta hâlâ bizim verdiğimiz deprem vergileri birilerine peşkeş çekiliyorsa, iyi düşünmemiz gerekmez mi..? Yarın bir de Soma vergisi koyarlarsa şaşmayın.

Ama asıl mesele yine bizim meselemiz. Unutmayıp unutturmamamız gerek. Suçlu bu defa Kemal Sunal olmamalı.. Eğer sessiz kalırsak bu defa Kemal Sunal da yırtar ve ceza mezar taşlarına verilebilir...

Devrimci Parti İçin Program Taslağı -II

Türkiye’de Kapitalizmin Gelişmesi ve Sınıflar:

Türk burjuvazisi, Osmanlı İmparatorluğu’nun siyasal ve toplumsal dağılmasına yol açan paylaşım savaşının ardından egemenliği ele geçirdi. Osmanlı Devleti’nin savaş galibi emperyalist devletler tarafından paylaşımının ilk belgesi olan Mondros ateşkes antlaşması, aynı zamanda Anadolu’da kurulacak yeni devletin sınırlarını da Misak- ı Milli olarak belirledi. Emperyalist devletler arasında, paylaşımına dair büyüyen anlaşmazlıklar, Osmanlı devletinin ardından Misak-ı Milli’de ortaya çıkan siyasal boşluk ve en önemlisi de Ekim Devrimi’nin yayılmasının yarattığı korku, paylaşımın Misak-ı Milli sınırları içine taşınmasına yol açtı. Emperyalist devletler, Mondros Ateşkesine dayanarak Anadolu’nun bazı bölgelerini işgal ettiler. İşgale rağmen, uluslararası ve iç konjonktür büyük ölçüde Türk burjuvazisinin lehine idi.

İşgalci devletlerin hemen hepsinin işçi sınıfı ve sömürgelerde gelişen hareketlerle başı dertteydi. Ekonomik ve askeri olarak da savaşı sürdürebilecek durumda değillerdi. Ayrıca Ekim Devrimi, emperyalist kuşatma ve iç savaştan galip çıkmış, Kafkaslarda devrim Sovyet iktidarının zaferiyle sonuçlanmıştı. Türkiye de da-

hil bölge ülkeleri (Afganistan, İran) devrimin yayılma menziline idi. Bu koşullarda işgalci devletler için uzlaşma en makul çözümdü. İç konjonktür de aynı ölçüde burjuvaziden yanaydı. Osmanlı Devleti dağılmış, bütün güçlerini kaybetmiş, yönetemez durumdaydı. Burjuvazi, 1908’le karşılaştırıldığında daha da güçlenmişti. Arkasında İttihat Terakki gibi radikal bir parti ve onun biriktirdiği kadro ve deneyim vardı. Ordunun önemli bir kesimi kontrolündeydi ve Müdafaa-i Hukuk gibi kısa sürede gelişen yaygın bir örgütlenme ağına sahipti.

Bu uygun konjonktürde işgalci devletlerin (İtalya, Fransa, İngiltere) uzlaşarak birbiri ardından geri çekilmesi burjuvazinin, feodal unsurları da yedeğine alarak, kolayca iktidara yükselmesini sağladı. Konjonktür aynı zamanda kapitalist gelişmenin temel çizgilerini belirledi. Kapitalizm, uzlaşmacı, gericici ve bağımlı doğdu.

Türk burjuva devriminin temel çizgileri olan uzlaşma, gericilik ve bağımlılık, burjuvazinin özel bir tercihi değil, onun ortaya çıktığı tarihsel koşullardan devraldığı özelliklerdir. Feodalizmle uzlaşma ve gericilik, Türk kapitalizminin gelişimine özgü bir özellik değil, burjuvaziyle proletarya arasındaki mücadelenin sınıf mücadelesinin belirleyicisi olduğu 1848 devrimlerinden bu yana, burjuva devrimlerinin genel

karakteristiğidir. Bu karakteristik özellik, kapitalizmin tekelci aşaması – emperyalizm – döneminde sisteme eklemlenen ülkelerin egemen tekelci ilişki altında gelişimlerinin büründüğü biçimdir. Geri ilişkilerin egemen ilişki altında biçimlenmesi ve gelişimini sürdürmesidir. Emperyalizm çağında “bağımsız” bir kapitalist gelişme tezi ancak bir küçük burjuva hayal olarak olanaklıdır.

Burjuvazi Ekim Devriminden etkilenen, küçük burjuva karakterli dağınık anti – emperyalist mücadele odaklarını (çete hareketleri, Kuvvayı Seyyare vb.) ve yeni yeni şekillenen, ancak burjuva ideolojisinin etkisinden henüz kurtulamayan komünist hareketleri ezerek egemenliğini pekiştirdi. Burjuvazi işçi sınıfına karşı mücadeleyi, ulusal kurtuluşculuğa karşı ırkçı şoven mücadeleyle birlikte yürüttü. Ekim Devriminden aldığı desteği emperyalist burjuvaziyle uzlaşmayı hızlandırmanın aracı olarak kullandı. Türkiye Komünist Partisi’nin yöneticilerini Karadeniz’de boğdurttu, komünistlere karşı sürekle avını aralıksız sürdürdü. Savaş öncesi ve sonrasında Ermeni, Süryani, Ezidilere karşı katliamlar ve tehcirlerle uygulanan etnik temizlik, savaştan sonra da sürdürüldü. Karadeniz’de Pontus ulusal hareketi ezildi. Pontus halkı (Müslüman olduğunu söyleyip kurtulanlar dışında) topraklarından sürüldü. “Türkçülük” sloganı altındaki uluslaşma, Kürt ulusal uyanışının ezilmesiyle sürdü. Anadolu’nun çokuluslu yapısı, kültürel dokusu parçalandı. Sınıf ve ulus inkârı üzerinde yük-

selen Kemalist “ideolojiyle”, burjuva iktidarın güçlenmesi ve uluslaşma süreci, giderek artan bir gericilik, şiddet ve şovenizmle birlikte yol aldı. Şoven burjuva ideolojisinin temelleri de bu dönemde atıldı, Osmanlı İmparatorluğu’nun son döneminde Türkçülükle İslam arasında gidip gelen ideolojik arayışta, Türkçülük temel belirleyici, İslam’ın Sünni yorumu laiklik maskesi altında devlet dini olarak benimsenip Türkçülüğün tamamlayıcı unsuru oldu. Türkçülükle İslam arasında kurulan bu ilişki burjuvazinin gereksinimlerine paralel olarak biçimlendi.

**Belirgin özellikleri
gericilik, uzlaşmacılık,
bağımlılık ve şoven bir
ulusçuluk olan burjuva
devrimin anti-emperyalist
ulusal kurtuluş hareketi
olarak nitelenmesi
tam bir paradokstur.
Bu paradoksun hâlâ
sosyalizm etiketi altında
kabul ediliyor olması ise
burjuva ideolojisinin,
Kemalizm’in gücüdür.**

Ulus inkârı üzerine kurulan şoven Türk ulusçuluğu, diğer ulusal hareketlerde olduğu gibi ulusal bilincin gelişmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmadı. Osmanlı Devleti’nde ortaya çıkan ulusal hareketlere, özellikle Ermeni, Grek ve Kürt uluslaşmasına bir tepki olarak gelişti. Uluslaşmada olumlu bir örneği değil, tarihsel ve kültürel kaynakları eklektik olumsuz bir örneği temsil eder. Kendini düşman tarifi üzerinden var etmiştir, bugün de bu özelliğini korumaktadır.

Belirgin özellikleri gericilik, uzlaşmacılık, bağımlılık ve şoven bir ulusçuluk olan burjuva devrimin anti-emperyalist ulusal kurtuluş hareketi olarak nitelenmesi tam bir paradokstur. Bu paradoksun hâlâ sosyalizm etiketi altında kabul ediliyor olması ise burjuva ideolojisinin, Kemalizm’in gücüdür.

Bu yanlışlığın temelinde işgale karşı mücadeleyle, anti-emperyalist mücadelenin birbirine karıştırılması vardır. Burjuvazi önderliğin-

de sömürgecilğe, işgal ve ilhaka karşı siyasal bağımsızlıkçı hareketler nitelikleri gereği anti-emperyalist olamazlar. Anti-emperyalist hareket, ulusal sistem içindeki konumu, ulusal kimliği ne olursa olsun burjuvazinin yerel ve uluslararası iktidarına yönelik harekettir. Burjuvazi arasında bir post kavgası değil, bir sınıf mücadelesidir ve en başta da emperyalist bağımlılığın taşıyıcısı olan sınıfa, burjuvaziye yöneliktir.

Kapitalizm doğduğu tarihsel koşullardan devraldığı temel özelliklerle dünya kapitalist işbölümüne meta ithali, tarımsal ürün ve hammadde tedarikiyle eklemlenerek gelişimini sürdürdü. Kapitalistleşme, mevcut kapitalist ilişkilerin güçlenmesi ve kapitalizm öncesi ilişkilerin (feodalite vb.) uzlaşma ve çatışma içinde çözülüp kapitalistleşmesi olarak yol aldı. Burjuvazi en başta devraldığı devlet mekanizmasını kendi sınıfsal konumuna uygun olarak yeniden örgütlemekle işe koyuldu.

Türkiye kapitalizminin diğer bir özelliği de oldukça zayıf bir ekonomik temele sahip olmasıdır. Emperyalist tekellerin ve devletin elindeki az sayıda sanayi kuruluşları dışarıda bırakılırsa, sanayi kapsamı içinde değerlendirilebilecek işletmeler küçük, ilkel aile işletmeleri idi. Ticaret, sanayiye göre hem daha gelişmiş, hem de sanayi karşısında bir üstünlüğe sahipti ve kapitalist sermaye birikiminin temel aracıydı.

Ticaret yoluyla sermaye birikimi Osmanlı'nın son dönemine uzanır. Özellikle ticari faaliyeti elinde tutan Yunanlılar ve

Ermeniler'in katliamlar ve tehcirlerle mal varlıklarına el konularak sürülmeleri, sermaye birikimini büyütürken, ticaretin de el değiştirmesini sağladı. Bu yolla sermaye birikiminin genişlemesi, Cumhuriyet döneminde de sürdü. Ama sermaye birikiminin asıl büyümesi, devletin doğrudan devreye girmesiyle gerçekleşti. Devlet tekeli haline getirilen işletmelerin (liman, sigara, tütün vb.) işletme ve ticaret haklarını ticaret burjuvazisine devrederek, karaborsa, spekülasyon faaliyet vb.'ne göz yumarak,

aşırı sömürüyü olanaklı hale getirerek ve bir dizi muafiyet ve ayrıcalıkla sermaye birikimini hızlandırdı. Burjuvazinin iç ve dış ticarete tekeldir bir konum elde etmesini sağladı. Devletin sermaye birikimi sürecinde bu derece aktif rol oynamasında en önemli neden Türkiye'nin kapitalist sisteme eklemlenmiş olmasına rağmen, yabancı sermayenin sürece yeterince girmemiş olmasıydı. Bunun nedenlerini, 1923 – 1945 yılları arasında, dünya kapitalizminin içinden geçtiği koşullarda aramak gerekiyor. Bu yıllar arasında kapitalist dünya süregelenleşerek büyüyen kriz ve hummalı bir savaş hazırlığı içindeydi. Bu du-

rum, sermaye ihracının yönünü değiştirdi, hızını kesti. Sermaye daha çok savaştan yıkıma uğrayan gelişmiş ülkelere aktı. Bu koşullarda birikim sorununu çözmek için devletin araya girmesinden başka yol kalmıyordu. Bu durum aynı zamanda zaten iktidarı alması sürecinde öne çıkan baskı ve bürokratik aygıtın daha da öne çıkmasına yol açtı. Kemalist ideolojinin unsurlarından biri haline getirilip yüceltilen, dün olduğu gibi bugün de farklı versiyonlarla

Kemalist ideolojinin unsurlarından biri haline getirilip yüceltilen, dün olduğu gibi bugün de farklı versiyonlarla küçük burjuva sosyalizminin temel dayanağı olan devletçilik, kapitalist gelişmeden bir sapma değil, birikim sorunu ortadan kalktığında tersine dönecek bir zorunluluktur.

küçük burjuva sosyalizminin temel dayanağı olan devletçilik, kapitalist gelişmeden bir sapma değil, birikim sorunu ortadan kalktığına tersine dönecek bir zorunluluktur.

Bu yıllarda daha çok tekstil ve tarıma dayalı küçük imalat belirli bir gelişme gösterse de, yapısında önemli bir değişim olmadı. Eski ilkelliğini ve yaygınlığını korudu. 1924’de kurulan İş Bankasının sanayi üretiminin gelişmesinde önemli etkileri oldu. Birçok iş kolunda (kömür, cam, şeker, tekstil vb.) sanayi firmalarının üzerinde denetim kurdu. Bu aynı zamanda mali sermaye üstünlüğüne doğru ilk adımların da atılmasıdır. Feodal ilişkilerin egemenliği altında olsa da tarım, ekonomide hâlâ önemli bir yere sahipti. Ancak GSMH göstergeleri, tarımın payının düşmesine karşın, sanayi ve hizmet sektörlerinin payının yükselmesi, kapitalist gelişimin yönünü net bir biçimde ortaya koyuyordu.

Emperyalist güçler arasında tırmanan savaş hazırlığı Türkiye’ye ilgiyi arttırdı. Almanya’nın ardında İngiltere de, borç musluklarını açtı. Türkiye’nin özellikle Almanya ile olan ticareti, rekor düzeylere çıktı.

Türkiye savaştan hemen önce, savaş ekonomisi uygulamasına geçti. İşçilerin bütün hakları budandı, işyerlerini izinsiz terk etmeleri yasaklandı. Bunu küçük tarım işçilerinin üretim araçlarının (öküz) gaspedilmesi ve öşür ’ün geri getirilmesi izledi.

Geride kalan Ermeni ve Grek kökenlilerin mal varlıklarına Varlık Vergisi’yle el konuldu. Savaş yılları ticaret burjuvazisi için vurgun yılları oldu. Sermaye birikimi güçlenerek büyüdü. 1946’da burjuvazi savaş yıllarında biriken gerilimi kontrollü bir kanal açarak denetim altına aldı.

Savaş sonrasında hem dünya, hem de kapitalist sistem içindeki güç dengeleri önemli ölçüde değişti. Sovyetler Birliği Doğu Avrupa devrimleriyle birleşerek kapitalizmin karşısına bir blok olarak çıkarken, kapitalist dünya da

ABD hegemonyası altında ekonomik, politik, diplomatik ve askeri olarak örgütlendi. Türkiye, Sovyetlere yönelik emperyalist kuşatmada önemli roller üstlenerek sistemle ideolojik ve politik entegrasyonunu güçlendirdi. Bu entegrasyon, ekonomik entegrasyonla pekişti. Türkiye’ye Truman Doktrini ve Marshall Planı çerçevesinde emperyalist devletler ve kuruluşlardan (ABD, IMF, Dünya Bankası, Avrupa Ödemeler Birliği vb.) büyük bir borç ve sermaye akışı başladı.

Türkiye bir tarım ülkesi olmaktan, bir sanayi ülkesi olmaya doğru hızla ilerledi ve dünya kapitalist işbölümündeki yeri de değişmeye başladı. Tarım ve hammadde tedarikiyle hâlâ eski yerini korurken, sanayi metası ithalatının yerini montaj ve ambalaj sanayi aldı. Burjuvazi de ticaret burjuvaziliğinden çıkarak, “sanayi” burjuvaziliğine terfi etti.

1950’li yılların ortasından itibaren yükseliş aynı hızla bir çöküşe dönüştü. ABD’nin tahıl fiyatlarını düşürmesiyle dünya tahıl fiyatları da düştü. Türkiye aldığı borcun bir miktarıyla ABD tahılı almak zorunda kaldı. Bu, tarım için ağır bir darbe idi. 1958’de Türkiye borçlarını ödeyemez ülke oldu ve tarihinin en büyük devalüasyonunu yaşadı. Düşüş hızlı olunca, toplumdaki yansıması da yüksek oldu. Toplumun hemen her kesiminden yükselen tepkiler, 1960 askeri darbesiyle absorbe edildi. Darbe aynı zamanda devletin ve ekonominin, sanayinin gelişmesine uygun olarak reorganizasyonu oldu.

Çöküş sırasında birçok şirket ve banka batarken, sermayenin merkezileşme ve yoğunlaşması da hızlandı. Sanayi kendi ticari ağını oluşturmaya başlayarak, ticaretin eski üstünlüğüne son verdi. Mali sermaye güçlendi. Banka ve sanayi sermayesinin iç içe geçtiği holding modeli gelişti. Montaj sanayi, ileri teknoloji gerektirmeyen parçaların Türkiye’de üretilmesiyle dönüşüme uğradı. Know-how ve patent anlaşmalarıyla uluslararası sermaye ile ortak sermaye grupları oluştu. Bu yeni sermayenin çerçevesi yaygın bir küçük sermaye grubuyla

çevrildi.

Bu hızlı gelişme trendinde Türkiye kapitalizmi, kapitalist sistem içindeki işbölümü değişmeksizin, kendi içinde nitel bir değişime uğrayarak tekelci aşamaya yükseldi.

70'li yıllar aynı zamanda, gelişim süreci içinde proletaryanın olgunlaştığı, tarihinin en büyük başkaldırısını gerçekleştirdiği, ekonomik mücadelesini geliştirdiği, politik mücadeleyle birleştirdiği, yığınsal olarak politik mücadeleye yöneldiği, sınıf mücadelesinin gençlikten, küçük burjuvaziye, bütün ezilenleri kapsadığı, burjuvazinin ideolojisi ve devletiy-le yönetim zaafına düştüğü yıllardır. Burjuvazi yönetememezlik zafiyetine 12 Eylül'le, işçi sınıfına ve devrimci örgütlere karşı tarihinin en geniş kapsamlı terörünü örgütleyerek, geçici de olsa, son verdi. Devletin ve sermayenin reorganizasyonu bu terör dalgası üzerine oturdu. Sınıf mücadelesi ve Kürt ulusal uyanışıyla işlevini yerine getiremeyen Kemalizm, İslam'la sentezlenerek "İslami Kemalizm" olarak, devletin resmi ideolojisi oldu. Ekonomi, kapitalizmin uluslararası işbölümünün gereklerine göre örgütlendi. Devletin baskı kurumları olan ordu ve polis, emperyalist savaş, iç savaş konseptine uygun olarak organize edildi.

Türkiye bu reorganizasyonla kapitalizmin yeni uluslararası işbölümüne, eski işbölümü saklı kalarak, parça ve yığınsal meta üretimiyle entegre oldu. Emperyalist tekellerin çevresinde satın alma, ortak olma, know-how, patent, tedarikçi anlaşmaları yoluyla bir "taşeron" sermaye oluştu. Bu taşeron sermaye ile tekeller üretiminin bir bölümünü daha geri ülkelere taşıma ve ucuz işgücüne doğrudan ulaşma olanağını elde ettiler.

Aynı zamanda ihracata yönelik bir ekonomik modele dayanan bu işbölümü, Türkiye'ye bölgede emperyalist tekellerin bir üretim ve dağıtım üssü olma olanağını tanıyor. Bu ekonomik rol, devletin bu role uygun örgütlenmesiyle birleşerek Türkiye'ye bir alt emperyalist

ülke konumu kazandırıyor. Fakat bu alt emperyalist konum, Türkiye'nin emperyalistleşmeye doğru adım atması anlamına gelmiyor. Alt emperyalizm kendi başına bağımsız bir kavram değil, ancak bir emperyalist ülkeyle birlikte anlam kazanan bir kavramdır. Deyim yerindeyse, ekonomik taşeronluğun siyasi ve askeri taşeronlukla birleşmesidir.

Kapitalizmin kendi gelişim süreci içinde ulaştığı tekelci aşama da, tekeller sisteminin hegemon gücünü oluşturur. Ama burjuvazi, salt tekelci burjuvaziden ibaret değildir. Kapitalizmde tekelleşme bir sonuç değil, bir eğilimdir. Sermayenin genel eğilimi, sermayenin merkezileşmesi ve yoğunlaşmasına doğrudur. Bu eğilim bir yandan küçük ve orta işletmeleri dışarı iterken, öte yandan ortaya çıkan yeni sanayi dalları küçük sermayeye yeni alanlar açar. Küçük ve orta sermaye kovuldukça, sermaye yoğunluğu düşük, yeni alanlara yerleşir. Bir anlamda tekelleşme için alanı temizler. Her durumda tekelci işletmeler, çeperinde ara malı ve parça üretimiyle kendine bağlı bir küçük ve orta sermaye grubuna hükmeder. Onların üretim ve fiyatlarını belirleyerek artı-değerin bir kısmını gaspederler. Çoğu durumda gaspedilen miktar işçiden çıkartılır. Aralarındaki çelişki ne olursa olsun, egemen sınıfın bir parçasıdırlar. Kârın eşitsiz bölüşülmesi her zaman kârın ortadan kaldırılmasının önüne geçer ve işçi sınıfı karşısında bir bütün oluşturlar.

Tarımda Kapitalizmin Gelişmesi:

Tarımda kapitalistleşme, esas olarak egemen feodal ilişkilerin süreç içinde tedrici dönüşümü ve kapitalist ilişkilerin yerleşmesiyle gelişti. Sürecin bu biçimde gelişmesi, burjuva devrimin uzlaşmacı karakteriyle, burjuvazinin feodal sınıfla uzlaşmasının doğal bir gereğidir ve proletaryanın tarih sahnesine çıkışıyla birlikte kapitalist gelişmenin aldığı temel karakterdir.

Bu süreç aynı zamanda köylülüğün bir sınıf olmaktan çıkarak, bir uçta tarım proletaryası, öteki uçta tarım kapitalistleri olarak ayrışmasıdır. Yani tıpkı sanayide olduğu gibi, bir tarafta toprağın ve iş araçlarının belli ellerde yoğunlaşması, öteki tarafta topraktan ve iş araçlarından kopuş, yoksullaşma ve proleterleşmedir.

Tarımda kapitalist gelişmenin temel göstergelerinden biri tarımın makineleşme düzeyi, bir diğeri de sınai bitkilerin üretiminin yaygınlığıdır. Bu iki temel gösterge açısından bakıldığında 1923 – 1945 arasında tarımsal alanda ciddi bir değişimin olduğu söylenemez. Değişim bölgelere göre farklılıklar gösterse de, yavaş ve sınırlıdır. Sanayide olduğu gibi tarımda da hızlı değişim II. Dünya Savaşı sonrasında başlar. Tarımsal üretimin makineleşme düzeyi yüksektir. Sanayi bitkisi üretimi genişler. Tarımda kapitalist ilişkilerin gelişmesi, Türkiye Kürdistanı'na gecikmeli olarak yansır. Bu gecikmenin nedeni sadece kapitalist gelişmenin eşitsiz karakteriyle açıklanamaz.

Gelişmenin gecikmesine yol açan ana etken, burjuvazinin Kürt ulusal uyanışını önlemek ve denetim altında tutmak için, feodal yapıyı olduğu gibi korumasıdır. Kürt coğrafyasında 60'lı yılların başında başlayan feodal ilişkilerin çözülmesi, Kürt ulusal uyanışının etkisi altında hızlanarak büyük ölçüde tasfiye oldu. Bu tasfiyede Kürt özgürlük hareketinin devrimci eylemi önemli bir rol oynadı. Bugün, feodal kültür hâlâ Kürt ulusal kültürünün bir ögesi olarak belirli ölçüde varlığını korusa da kapitalist ilişki, köylülük içinde bir ayrışmaya yol açarak egemen ilişki olmuştur.

Tarımda kapitalist ilişkilerin gelişme süreci aynı zamanda, tarımla ticaret arasındaki ilişkiyi de değiştirir. Başlangıçta tarımsal ticareti elinde tutan tüccarın yerini, ticaret burjuvazisi, onun yerini de ticaret üzerinde denetim kuran tekelle burjuvazi alır.

Tarımda kapitalist ilişkinin egemen ilişkisi olması, kapitalist gelişme ve köylülük içindeki

ayrışmanın tamamlandığı anlamına gelmiyor. Tersine gelişme ve ayrışma temel özelliklerini koruyarak devam ediyor. Tıpkı sanayide olduğu gibi tarımda da toprağın ve iş aletlerinin belli ellerde yoğunlaşmasına, topraktan kopuş, yoksullaşma ve proleterleşme eşlik ediyor. Bu sürecin köylülük içinde yol açtığı ayrışma üç ana kategoride toplanabilir.

1) Yoksul ve küçük köylülük: Köylülük içindeki ayrışmanın toprak büyüklüğü açısından en küçük toprak mülkiyetini temsil eden bu grup, tarımsal nüfusun yarısından fazlasını temsil eder.

Genellikle sanayi girdisi tarımsal ürünlerin (çay, fındık, tütün vb.) üretiminde yoğunlaşmıştır. Sahip olduğu arazi büyüklüğü ne makine kullanımına, ne de yatırım yapmaya uygundur. Proletaryadan mülkiyet sahipliğiyle ayrılan yoksul ve küçük köylülük, kırdaki kapitalist ilişkilerin gelişmesiyle sürekli bir yoksullaşma ve proleterleşme tehdidi altında varlığını yıldan yıla daha fazla çalışarak ve daha az tüketerek devam ettirir. Mülkiyet ilişkisi onları tutuculaştırırken, proletaryadan daha sefil yaşam koşulları ve gelecek kaygıları onları sürekli proletaryaya doğru iter. Gerek mevcut yaşam koşulları, gerekse muhtemel gelecekleriyle (proleterleşme) proletaryanın en güvenilir ittifaklarıdır.

2) Zengin köylülük: Tarımda yoksullaşma ve proleterleşme sürecine bağlı olarak gelişir. Yoksul ve küçük köylülüğün topraktan kopması, toprağın ve iş aletlerinin yoğunlaşması, zengin köylülüğün oluşumu ve gelişiminin temelidir. Zengin köylülük aynı zamanda, tarımda küçük ve orta kapitalist işletmecilikle sanayide küçük ve orta işletmecilik arasındaki bağıdır. Sadece mülkiyet ilişkisiyle değil, artı-değer ilişkisiyle de burjuvazinin kırdaki en sadık müttefiki, militan savunucusudur. Elde ettiği kârın bir bölümünü tekelle burjuvaziye kaptırırsa da bu durum değişmez.

3) Tarım burjuvazisi: Tarım burjuvazisinin oluşumu, büyük toprak sahipliğinin kapitalist toprak sahipliğine dönüşümüyle gerçekleşti.

Bu dönüşüm tarıma makinenin girişiyle hızlandı ve bugün toprağın, iş aletlerinin, üretimin ve dayalı ticaretin tarım burjuvazisinin elinde yoğunlaşmasıyla tekelci bir nitelik kazandı. Bu sürecin diğer bir özelliği de, tarım kapitalistlerinin sanayiye girmesi, tarım burjuvazisiyle sanayi burjuvazisinin iç içe geçmesidir.

Şehir Yoksulları ve Küçük Burjuvazi:

Küçük burjuvazi, tıpkı küçük ve yoksul köylülük gibi proletaryadan emek araçlarını elinde bulundurmasıyla ayrılan emekçilerdir. Bu halleriyle kapitalizm karşısında aşılmış bir üretim biçimini temsil ederler ve kapitalist gelişmeyle yığınsal olarak yıkıma uğrarlar. Küçük burjuvazi şehirlerde, proleterlerden sonra nüfusun en kalabalık kesimini oluşturur. Farklı iş kollarında var olsalar da, en çok yoğunlaştıkları sektör, hizmet sektörüdür. Bu sektörün hemen tüm alanlarının artı-değer üretimine eklemlenmesi, küçük burjuvaziyi yığınsal olarak proletaryanın yanına itiyor. Küçük burjuvaziyi küçük köylülükten ayıran en büyük özellik, üretim aracı sahipliğinin tutuculuğa dönüşmemesidir. Küçük burjuvazi, onu geri çeken bağları ve proletaryaya yaklaştıran özellikleriyle şehirde proletaryanın potansiyel bağlaşığdır.

Proletarya:

Kapitalistleşme süreci bir yandan sermayenin birikimi, merkezileşmesi ve yoğunlaşması, öte yandan bir yoksullaşma ve proleterleşme sürecidir.

Proleterleşme, içinden geçtiği sürecin damgasını taşır ve onunla birlikte büyür. Kapitalist gelişmeye bağlı olarak büyüyen proleterleşmenin iki önemli kaynağından birincisi yoksul ve küçük köylülüktür. Yoksul ve küçük köylülüğün proleterleşmesi her zaman bir kopuş olarak gerçekleşmez. Çoğu durumda kopuş,

kapitalizmin gelişme hızına, çalışma koşullarına vb. eski ve yeni öğelerin çelişkili birliğinin uzun bir sürece yayılmasıyla gerçekleşir. Proleterleşen küçük köylünün köyle bağı sürer. Bu durum proleter bilincin oluşması üzerinde de etkide bulunur. İkinci kaynak şehir küçük burjuvazisidir. Bu kaynaktan proleterleşme süreci aynı özellikleri taşımaz. Zanaatçıların proleterleşme süreci, daha çelişkisiz yol alır. Eski alışkanlıklarını terk edip, proleter bir bilince sahip olmaları nispeten daha kısa sürede gerçekleşir. Buna karşın kafa emeğinin proleterleşme süreci, eski ayrıcalıklı konumunu yitirmenin yol açtığı yeni konumla bütünleşememe ve eskiye özlem, proleterleşme ve bilinçlenme sürecini uzatır. Yaşamlarının bir kısmını proleter, bir kısmını köylü olarak sürdüren tarım ve inşaat işçilerinde bu bölünme hep varlığını sürdürür. Üstelik proleterleşme süreci sanayinin çeşitli dallarında farklı özelliklere bürünür. Bütün bunlar, proleterleşmenin bir süreç olduğunu ve proletaryanın oluşum içinde bir sınıf olarak geliştiğini ortaya koyuyor. Bu durum proletaryanın bileşiminde olduğu kadar, bilincinde de sınıf mücadelesinin gelişimini etkileyen önemli bölünmelere yola açıyor.

Proletarya kapitalizmin sürekli büyüyen, tek mülksüz sınıfıdır. Bu nesnel konumuyla proletarya toplumsal devrimin temel toplumsal gücü ve tarihsel gelişmenin geleceğidir.

Kürt Sorunu:

Çok uluslu Osmanlı Devleti'nin çözülme sürecinde ortaya çıkan ulusal sorun, cumhuriyetle birlikte, burjuva iktidar altında, Kürt sorunu olarak devam etti. Burjuvazi, Osmanlı'dan devraldığı dinsel asimilasyonu etnik asimilasyonla, katliam politikasını inkârla birleştirerek sürdürdü. Bu anlamda cumhuriyet tarihi, Kürt halkına, halklara uygulanan asimilasyon ve katliamlar tarihidir. Bu tarih içinde önemli Kürt ayaklanmaları, Koçgiri, Şeyh Said, Ağrı ayaklanmaları katliam ve sürgünlerle

ezildi. 1938’de Dersim katliamıyla Kuzey Kürdistan’ın işgali tamamlandı. Bu aynı zamanda Kürt ulusal mücadelesinde feodal (ağa, şeyh) unsurların etkin olduğu bir dönemin de kapanması oldu. 1960’lı yıllarda Türkiye’de, sınıf mücadelesinin kabuğunu kırarak gelişmesi başlaması, Kürt ulusal mücadelesinin de yeniden yükselmesine yol açtı. 1920 – 1970 yılları arasında Türkiye komünist ve sosyalist hareketi Kürt sorununda hiç de parlak bir sınav veremedi. Komünist hareket programatik olarak ulusların kendi kaderini tayin hakkını (UKKTH) kabul etse de, sorun Kürt sorunu olduğunda, mücadele pratiğinde buna uygun devrimci bir rota izleyemedi. Ulusal Kürt ayaklanmalarına ya emperyalist kışkırtma, ya da dinsel gericilik nitelemeleriyle yaklaştı ve fiilen burjuvaziyle aynı dili kullandı.

60’lı ve 70’li yıllarda komünist ve sosyalist hareket Kürt sorununa yaklaşımda geçmişteki olumsuzlukları belirli oranda aşsa da, UKKTH söyleminin kabulünün genel çerçevesi dışına çıkamadı. Kürt sorununu kendi iç dinamiği ve siyasi hedefleri olan bir sorun olarak kavrayamadı.

Kürt sorununu demokratik devrimin zorunluluğunun bir argümanı kabul ederek hem sosyalizm hedefinden geri düştü, hem de sorunun çözümünü demokratik devrim çerçevesinde, ulusal eşitsizlik ve baskının ortadan kaldırılması olarak gördü. Bu çerçeveyi aşan kimi çırıksılar ise geleceğe ışık tutan izler olarak kaldı.

70’li yılların sonunda Kürt devrimcilerinin devrimci hareketten ayrışarak Kürt sorununa odaklanmasıyla, Kürt ulusal mücadelesi kendi tarihi içinde yeni bir döneme girdi.

12 Eylül sonrasında Kürt ulusal hareketinin gelişimi ve Türkiye komünist ve sosyalist hareketinin gerileme içinde dağılması aynı tarihsel kesitte çakıştı. Ulusal sorun kendi örgütlenmesi, kendi hedefleri ve kendi mücadele biçimleriyle öne çıktı. Bu durum Kürt sorunuyla devrim arasında kurulan eski ilişkiyi olduğu

gibi, Kürt özgürlük hareketiyle sosyalist hareket arasındaki ilişkinin değişmesine ve yeniden kurulmasına yol açtı. Kürt sorunu sosyalist hareketteki ayrışmanın belirleyici unsuru oldu.

Ayrışma, bir uçta enternasyonalizmin ve sosyalistliğin Kürt özgürlük mücadelesinin desteklenmesine indirgenmesi ve öteki uçta günümüz koşullarına cevap veremediği gerekçesiyle UKKTH’nı inkâr eden, sosyalizm adına “misak-ı milliyi” savunan milliyetçi bir yaklaşımın benimsenmesi biçiminde kendini ortaya koyuyor.

Bugün Kürt ulusal mücadelesi üç temel faktörün etkisi altında gelişimini sürdürüyor. Birincisi, Kürt sorunu uluslararası bir soruna dönüşmüştür. Emperyalist egemenlik altında bütün önemli sorunlarda olduğu gibi, Kürt sorunu da emperyalist devletlerin açık ya da örtülü müdahalesi altındadır. Bölgenin emperyalist paylaşım alanı olması bu müdahaleyi daha da güçlendiriyor. Kürdistan’daki gelişme bu müdahalenin boyutları hakkında bir fikir veriyor.

İkincisi, Kürt sorunu, toprakları dört bölge devleti tarafından paylaşılmış olması nedeniyle bölgesel bir sorundur. Bölge devletleri zaman zaman bu sorunu birbirlerine karşı koz olarak kullanmış olsa da egemen eğilim, dört devletin Kürt halkına karşı ortak müdahale eğilimidir. Bu dört devletin ortak müdahalesine rağmen, eşitsiz bir biçimde de olsa, Kürt hareketi dört parçada somut kazanımlar elde ederek gelişimini sürdürüyor. Bölge devletleri için gittikçe büyüyen bir tehdit unsuru olmaya devam ediyor.

Üçüncüsü, Kürt ulusu, eşitsiz bir biçimde de olsa, her parçada bir sınıfsal ayrışımı yaşıyor. Kürt burjuvazisi ile Kürt işçi ve emekçileri arasındaki çelişkiler belirginleşiyor. Sınıfsal farklılaşma ulusal hareket içinde, içten içe bir çatışmanın büyüme potansiyelini barındırıyor.

Bu etkenler altında, bir yandan birleşik bir Kürdistan’ın gerçekleştirilebilirlik koşulları

olgunlaşırken, öte yandan, çözüme ilişkin sınıfsal ayrışma kendini burjuva ulus devlet ve devrimci ulusal kurtuluşculuk olarak ortaya koyuyor.

Ulus devlet ve bu doğrultudaki tedrici çözümler (kültürel özerklik vb.), aralarındaki çelişkilere rağmen burjuvaları, emperyalist burjuvazinin egemenliği altında birleştiriyor. Devrimci kurtuluş mücadelesi Kürt işçi ve yoksullarıyla bölge ülkeleri, özellikle Türkiye ve İran işçi sınıfı arasında devrimci bir ittifakın maddi temelini oluşturuyor. Gerçekleşmesi büyük ölçüde Türkiye ve İran işçi sınıflarının bağımsız devrimci eylemine bağlı olan bu ittifak, içinde bölge devrimi olanağını barındırıyor.

Kapitalist gelişme, Kürt işçileriyle Türk işçilerini (farklı etnik kökenlerden işçileri) sanayi metropollerinde yan yana getirmiş, mücadele içinde eğiterek birleştirmiştir. Bu sınıfsal yapı Kürt devrimci mücadelesi ile proleter mücadele arasında devrimci birliğin oluşturulmasında bir köprü işlevi oluşturuyor. Ancak bu birliğin oluşmasının ilk koşulu UKKTH'nın ayrı bir devlet kurma hakkı olarak benimsenmesi ve işçi sınıfının birliğine bir kama gibi sokulan milliyetçiliğe ve şovenizme karşı mücadeleden geçiyor. Bu yapılmadan Kürt işçilerinin güveni kazanılamaz, işçi sınıfı enternasyonalist bir ruhla eğitilemez ve proletaryanın devrimci birliği sağlanamaz.

Parti, bu çok parçalı ve uluslararası çatışmaların etkilerinden yalıtık olmayan ulusal sorunu son tahlilde proletaryanın devrim hedefleri ve enternasyonalist perspektifle ele alır, örgütlenme, ajitasyon ve propaganda çalışmalarını bu genel amaç doğrultusunda yürütür. Bu hem günümüz koşullarında pratik olguların dayatması hem de ondan daha da önemli ve önde gelen ; "...pratikte proletarya, ancak, cumhuriyet istemi dahil, tüm demokratik istemler uğruna savaşımını, burjuvaziye devirmeyi amaçlayan devrimci savaşıma bağımlı kılarsa, kendi bağımsızlığını koruyabilir" şeklindeki Leninci

ilkeden dolayı böyledir.

Emperyalist egemenlik altında bütün diğer sorunlar gibi ulusal sorun da emperyalist devletlerin açık ya da örtülü ilgi ve müdahale alanındadır. Bu koşullarda her burjuva çözüm yeni bir bağımlılıktır. Ancak bu durum soruna yaklaşımda ilkesel tutum olan UKKTH'nı ortadan kaldırmaz. Hiçbir hak ortaya çıkabilecek olası sonuçlardan kalkılarak yargılanamaz. Aynı şekilde ortaya çıkan somut sonuçlara ilişkin proletaryanın tavır belirleme hakkını da ortadan kaldırmaz.

Parti, ulusların kendi kaderlerini, ayrı devlet kurma hakkı dahil, kendilerinin belirlemesi ilkesini ikircimsiz olarak savunur. UKKTH ilkesinin üstünü örtmeye çalışan her türlü anti-Leninci yaklaşımlara karşı mücadeleyi ertelemez. Ayrılma hakkının ne ezen ulus ne de onun proletaryası tarafından bahsedilen bir lütuf olmadığının altını çizer. Bir taraftan zora dayalı olarak baskı altında tutulan ezilen ulusun ayrılma hakkını propaganda ederken, diğer taraftan ezen ve ezilen ulusların proletaryasının ortak mücadele perspektiflerini oluşturmak ve enternasyonalist dayanışmayı yükseltmek gibi birbiriyle asla çelişmeyen ikili görevin önemini kavrar bu amaca yönelik örgütlenme perspektifleri geliştirir.

Kürt ulusal hareketini bu genel prensipler ışığında değerlendiren parti, bu hareketin Türkiye Kürdistanı için ileri sürdüğü Demokratik Özerkliği Kürt bağımsızlığına yönelik meşru bir reform olarak görür. Kürt ulusal hareketinin "çözüm" diye sunulan emperyalist planların bir parçası olması tehlikesi karşısında ortak mücadele politikaları oluşturup uygulamaya koyar.

Parti, her türlü ulusal, ırksal, milliyetçi ve şoven baskılara karşı dillerin, ulusların ve halkların tam hak eşitliğini savunur.

(devam edecek)

genç,

Sosyalist

Genç Sosyalistler Birliği- Bülten

Merhaba

Her geçen gün daha da kötü olaylarla karşılaşmaya devam ediyoruz bu düzen içerisinde diyecek olsak, kuşkusuz bu yönde verebileceğimiz birçok örnek olacaktır. 300’den fazla emekçinin maden ocaklarında daha fazla kâr için katledilmesi, Okmeydanı başta olmak üzere birçok emekçi semtinde gençlerin kurşuna dizilmesi gibi birçok örnek... Ancak bu örnekler çok da olsa, az da olsa, yahut bu ülkede görece daha iyi günler de yaşayacak olsak, bizler için hiç değişmeyecek bir şey var; o da her geçen gün işler kötüye gitse de, gitmese de bu ücretli kölelik düzeni yıkılmadıkça bizlerin özgür olma şansının olmadığı.

Bu ücretli kölelik düzeninin yani kapitalizmin yıkılması ve bizlerin özgür olması kendiliğinden gerçekleşecek bir şey değildir. Kapitalizm yıkmadıkça yıkılmaz! Yıkılması ise bireylerin kendi entelektüel çabaları veya eylemlilikleriyle değil, ancak sınıfsal-örgütlü bir mücadelenin sonunda gerçekleşebilir.

Sosyalizmin kapitalizm karşısında sahici bir seçenek olarak görülmediği; örgütlü olmanın, örgütlü mücadele etmenin küçümsendiği şu günlerde, bizler Genç Sosyalistler Birliği olarak kapitalizme karşı biricik seçeneğin sosyalizm olduğunu ve örgütlü mücadeleyi savunmanın en elzem şey olduğunu düşünmekteyiz. Elbette bunu sadece düşünmek yetmiyor, bu

söylediklerimizi eyleme dönüştürmek için bütün gücümüzle çalışacağız.

GSB olarak sizlere her ay bu bülten ile sesleneceğiz. Tabi ki bizler her gün sokaklarda olacağız ve GSB’yi ve GSB’nin sözünü okullarda, sokaklarda yaymaya, daha çok gence ulaştırmaya çalışacağız. Bunun yanında da her ay buradan hem sizlere gündeme dair sözümüzü söyleyeceğiz, hem de GSB’nin alanlarda yaptıklarını paylaşacağız.

Bu ilk bültenimizde küçük bir başlangıç yapmayı ve sizlere bir merhaba demeyi uygun bulduk. Ancak farkındayız söylenecek çok şey var. Ve bunları birlikte, örgütlü mücadele ile söyleyeceğiz!

Unutulmasın, kapitalizm kadir-i mutlak bir sistem değildir! Eğer bugün bu böyle görünüyorsa bunun nedeni burjuvazinin sahip olduğu güçten çok, işçi sınıfını, emekçileri güçsüzlüğe mahkum eden örgütsüzlükleridir. Burjuva ideologları iki artı ikinin dört etmesi gibi kapitalist egemenliğin tarihin sonu olduğunu söyleye dursalar da güneş balçıkla sıvanamıyor. Eğer matematik kadar kesin bir şeyse bu söyledikleri, GSB Fransa 68’ gençliğinden öğrendiği bir sözü haykırmaya devam edecek;

“SÖZ VERİYORUZ BUNDAN SONRA İKİ ARTI İKİ DÖRT ETMEYECEK!”

Birleş Örgütlen Özgürleş

Erkan Bilmez

Gençliğin, özellikle de öğrenci gençliğin eylemlilik içinde olduğu bir dönemden geçiyoruz. Özellikle bir yıl kadar önce gerçekleşen Haziran- Gezi ayaklanması, bu yoğun eylemlilik süreçlerinin başlangıcını oluşturdu. Daha önce apolitik veya siyasete karşı duyarsız olduğu söylenen gençler, kendi lügatları ve tarzlarını sokağa yansıtarak ne kadar da politik olduklarını gösterdiler. Onların sokağa yansıttıkları enerji, içinde devrimci nüveler barındıran dinamizmleri, burjuvaziyi ve burjuva siyaset kurumlarını da korkuttu. Bakmayın yalnızca AKP hükümetinin korkuyor gibi görüldüğüne. Aslında CHP’den tutun, bir çok sivil toplum kuruluşuna kadar burjuva siyasetin “iktidarı” da “muhaleteti”de gençlerin ellerinde taş olmasından rahatsız oldu. Diyorlar ki;“sokaktaki gençlerin sesine kulak verelim” ve onların eline taş almasını engellemek için “bu düzeni daha katlanabilir ve yaşanabilir bir hale getirelim.” Halbuki sokaklara çıkan milyonlarca gencin öfkesi geleceksizliklerine, yani bu düzende hiçbir gelecekleri bulunmamasına. Şu an tepki büyük bir aymazlıkla milyonlarca gencin geleceği ile oynayan AKP hükümetine karşı birikmiş durumda. Ancak bu tepki AKP’ye olduğu kadar, bütün partileri, siyasi özneleri ve kurumları ile burjuva siyasetine

yönelmiş durumda. Bunu iyi görmek gerekiyor.

Hayatının hiçbir alanında kendini gerçekleştiremeyen, var edemeyen, kendi sözünü söyleyemeyen, kendi geleceğine kendisi karar veremeyen milyonlarca genç kadın ve genç erkek kendilerini her gün çarmıha geren, özgürlüklerini elinden alan bu baskıcı sermaye düzenine karşı sesini yükseltmek istiyor. İstemekle de kalmıyor, bu uğurda sokaklara çıkıyor ve ölümü göze alıyor. Bu, nedense burjuva siyasetçileri ve aydınlarını oldukça şaşırttı. Her birisi “vay be meğerse gençler politikmiş!” demeye başladılar. İşin ilginç ise devrimci hareketin içerisinde de buna benzer sesler yükseldi. Halbuki gençler zaten politikti ve yıllardır ucuz sitcom dizilerini aratmayan burjuva siyasetini izlemekten bıkmışlardı. Aslında Haziran isyanının gösterdiği en önemli şeylerden birisi bu oldu. Bu yazının tartışmak istediği ve bir şeyler söylemek istediği esas nokta da buradan itibaren başlıyor. Yıllardır burjuva ideologları tarafından duyarsız ve apolitik denilen milyonlarca genç erkek ve genç kadın (ne yazık ki devrimci harekette de bu yanılgıyı paylaşanlar vardı.) sokaklara çıktı ve kendi sözünü söyledi. Demek ki mesele apolitiklik veya duyarsızlık değilmiş. Mesele, kendi sözünü söylemek isteyen, özne olmak isteyen, özgür olmak isteyen

milyonlarca gencin bunu nasıl elde edeceği meselesiymiş. Her ne kadar kendiliğinden bir öfke patlaması olarak gerçekleşen Haziran ayaklanması sırasında milyonlarca genç özne olabilme şansını az da olsa elde edebilmişse de, bir sürekliliği olamadı. İşte yazının tartışmak istediği esas nokta tam da burası. Özgürlüğe ulaşma veya ulaşılabildiği anlarda ise, sürekliliğinin ve kalıcılığının sağlanması noktası. Açıktır ki bu ancak örgütlülükle ve kolektif bir akıl ile kolektif bir eylemlilik sayesinde gerçekleşebilir. Gelgelelim politik olmanın ve siyasete dair söz söyleme isteğinin bu derece yoğun olduğu şu dönemlerde siyaset yapabilmemenin biricik aracı örgütlülük ise göz ardı edilmekte, hatta bir saldırı noktası haline getirilmektedir.

Yıllardır örgütlü olmak ve örgütlü olarak dünyayı değiştirmek, özellikle de Marksist klasikleri hatmetmiş aydınlar ve ideologlar tarafından yerden yere vuruldu, vurulmaya da devam ediliyor. Israrla örgüt fikrine saldırılıyor, örgütlülüğünden kaçmak ve tek başına olmak ise sürekli yüceltiliyor. Birey olabilmenin biricik koşulu olarak garip ve tehlikeli bir bencillik anlayışı insanların kafalarına, özellikle de gençlerin kafalarına sokulmaya çalışılıyor. O yüzden bugün Türkiye’de milyonlarca genç özgürlük arayışını örgüt fikrinden uzak bir şekilde, kendi başına ve kendisinden başkasını da düşünmeye gerek yapıyor.

Kuşkusuz 20.yüzyıl örgütlülük pratiklerinde bir çok hatalar yapıldı ve bir çok kez komünist bir dünya kurma yolundaki örgütlülük deneyimlerimiz, özgürlük mücadelemize ayakbağı oldu. Fakat geçmişte hatalar yapılması ve örgütlü mücadele anlayışımızı tam da murad ettiğimiz şekilde gerçekleştirememiş olmamız, örgütlü olmanın önemini yanlışlar mı? Hayır yanlışlamaz! Örgütlülüğe ve örgütlü olma bilincine saldırmak isteyenler hep bu hatalı pratiklerden yola çıkıyorlar. Onların istedikleri bu düzenden acı çeken ve acısını kahramanca gerildiği çarmıhta yaşamak isteyen zavallı İsa’lar yaratmak.

2013 yılının Haziran ayı itibarıyla Türkiye’nin bir çok ilinde yüzbinlerce genç, aslında bu düzenden bir umudu olmadığını haykırdı. Onlar bu düzende her gün çarmıha gerilmek ve her gün bir kez daha kendileri olmaktan ödün vererek yaşamak istemediklerini gösterdiler. Ancak bunu örgütlü olmaktan kaçınarak, uzak durarak gösterdiler. İlk bildirisini 1 Mayıs vesilesiyle yazan Genç Sosyalistler Birliği tam da buna dikkat çekti. O yüzden bildirisini ulaştırdığı gençlere “bu düzenden umudunu kes” veya “isyan et!” gibi kuru söylemlerde bulunmak yerine, şöyle seslendi;

“Genç Sosyalistler Birliği tüm gençliği örgütlenmeye çağırıyor. Her genç bugün kendisine en yakın gördüğü bayrağın altına girmeli, o bayrağı taşımalı, o bayrak altında savaşmalıdır. Bu savaşta kırmızı bayrağımız ile biz de varız.”

İlk önce örgütlen dedi yani. Ama nereye olursa olsun, sana en yakın gelen bayrağın altına gir ve örgütlen dedi. Çünkü kendini gerçekleştirmenin, birey olmanın, özne olabilmenin, yani özgür olabilmenin yolu, tam da örgütlü olmaktan geçiyor. Bugün ilk savaşılması gereken düşünce, özgür olabilmenin örgütlü olmaktan bağımsız olduğunu öne süren liberal tatavalar. Genç Sosyalistler Birliği’nin herkes kendi bayrağının altında örgütlenin çağrısını işte bu gözle okumak gerekiyor.

Bize her gün bencil olmayı dayatan, hep tek başımıza hareket ederek koyun gibi kendi bacağımızdan asılmayı dayatan bu düzen karşısında; özgür olmak örgütlü olmakla başlıyor. Belki Gezi ayaklanmasında olduğu gibi sokaklara çıkabilir ve kahramanca dövüşebiliriz; bunun için ruhumuz da var, cesaretimiz de. Ama özgürlüğümüzü kazanmak için bunlar yetmiyor. Bizlerin örgüte ihtiyacı var.“ “İhtiyaç keşfin anasıdır.” Şimdi sıra bu keşfettiğimiz devrimci örgüt sorununu pratikte yerine getirmektedir. Örgütlü olmak özgürlüktür!

Üniversiteler, Saldırılar ve Mücadele

Haşmet Suiçmez

Devrimci mücadele tarihi, devrimci-
lere yönelik saldırılarla doludur. Bu
saldırılar mücadelenin her alanında
kendini gösterir. Fabrikada, tarlada, okulda, so-
kakta... Üniversiteler, devrimci dinamiğin -şu
an için- en güçlü olduğu alandır, haliyle saldı-
rılarının görünürde büyük kısmı bu alan üzerinde
yoğunlaşmıştır. Üniversite özelinde saldırılar,
dün olduğu gibi bugün de, olağanca şiddetiyle
sürmektedir. Elbette bu saldırılar öylesine ya-
pılmaz, sistemlidir. Ve devrimci siyasallaşma
büyüdükçe, saldırıların şiddeti ve sürekliliği de
artar. Örneğin, 16 Mart katliamı tam da böyle
bir dönemde, sosyalist hareketin üniversiteye
yoğun biçimde siyaset taşıdığı bir dönemde ol-
muştur. Ya da Kürt hareketine bakarsak, ne za-
man ses çıkarmaya, üniversitede örgütlenmeye,
söz söylemeye başlamışlarsa o dönem saldırılar
artmıştır.

Saldırıların temeline indiğimizde, bunların
genelde din-milliyetçilik ekseninde şekillendi-
ğini görürüz. Saldırıların gelince, haliyle, din-
ci-milliyetçi gruplarca gerçekleştirilmektedir.
Genellikle MHP, ülkü ocakları gibi faşist ku-
rumların sokağa saldırganlaştıran organize olmuş kişiler-
ce gerçekleşir; bunun yanında polisin ve okul
içindeki güvenlik elemanlarının da desteğini
alır. Yahut saldırı doğrudan polis ya da güven-
lik eliyle gerçekleştirilir. Polisin ve özel güven-

liğin toplumdaki varoluş sebepleri, bu saldırıla-
rı onlar açısından açıklamaya yetiyor.

Gerici-Faşist güçlerin devletin açık ya da
gizli silahlı güçlerinden aldıkları destek, salt
saldırı esnasında değildir. Bu saldırı sonucunda
burjuva hukukunca genelde suçlu bulunmazlar,
hatta haklarında pek cezai işlem de başlatılmaz.
Bu gruplar, toplumun yoksul kesimlerinden ge-
len gençlerden oluşur. Fakat sınıfsal farktan
kaynaklı olası isyanları, düzen tarafından ör-
selenmiş ve öfkeleri bütün devrimci harekete
yönelmiştir.

Tahmin edeceğimiz üzere, kapitalizm yok
olmadıkça bu çeşit milliyetçi, dinci saldırılar
da mücadelenin bütün alanlarında sürecektir.
Biz komünistler için bu noktadaki asıl soru ise
bu saldırıları nasıl göğüsleyeceğimiz, mevzile-
rimizi nasıl savunacağımız, koruyacağımız ve
karşı saldırıyı nasıl örgütleyeceğimizdir.

Saldırıların karşı nasıl bir mücadele hattı ör-
meliyiz?

Tarihsel birikimimiz aslında bu hattın nasıl
örüldüğünü ve günümüzde bunun sağlama-
laştırılmasının hangi araç ve yöntemlerle gerçekle-
ştirilebileceğini bize göstermektedir. Bu hatlar
temel olarak şu şekilde tarif edilebilir: saldırıla-
ra karşı ideolojik olarak nasıl mücadele edece-
ğimiz ve pratikte, doğrudan saldırı durumunda

nasıl bir tutum sergileyebileceğimiz.

İdeolojik mücadele meselesinde kıstasımız “evrensel insan hakları” olamaz, kıstasımız kendi politikamız, onun gerektirdikleri olabilir. Yani dünyadaki tüm insanların eşit olması gibi bir kuru laftan bahsedemeyiz. Fakat milliyetçi ideolojilerin işçi sınıfının dinamiğini nasıl kullandığından ve sönmülendirdiğinden; devrimcilere dönük saldırganlığından ve “zengin-fakir tek milletiz... bu vatan hepimizin” gibi sözlerle yarattığı illüzyondan bahsedebiliriz –zira bu illüzyon sınıfsal farkı görünmez kılma çabasıdır. Çevremizdeki insanlara milliyetçiliği teşhir ederken, onlara alternatif olarak enternasyonalizmi anlatmalıyız. Çocukluktan beri zihinlerimize kazınan resmi devlet ideolojisinden, ‘vatanperverlikten’, şovenizmin her tonunda kurtulmanın yolu buradan geçer.

Yaşamın her alanında olduğu gibi üniversitede de, insanlar arasındaki temel ayrım sınıfsaldır, öğrencileri sınıf dışında ayıran şeyler sunidir. Milliyetçi saldırılar bu suni ayrımı gün yüzüne çıkaran etkenlerden biridir. Bu yüzden, bir taraftan saldırıların her öğrenciye karşı olmadığı gerçeğini, diğer yandan da saldırıların temelinde yatan milliyetçilik fikrinin işçi sınıfını nasıl parçaladığını görmemiz gerekiyor. Sınıfsal ayrımları göstermeli, öğrencileri toplumun her kesiminde olduğu gibi sınıfsal ele almalıyız. Saldırıları karşı ideolojik mücadele verirken, sözümüzü hep bu noktadan söylemeliyiz.

Bu saldırıların doğrudan devlet eliyle ya da desteğiyle olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle, ilk olarak devletin ve polis şiddetinin teşhir edilmesi gerekir. Yöntem şartlara göre değişeceği gibi, ajitasyon-propaganda temelinde ele almamız gereken öncelik budur. Bunun yanında milliyetçilik ve türevi toplumsal hastalıkların da teşhir edilmesi gerekmektedir. Saldırıları üniversite-akademi-bilim odaklı değildir; devrimci faaliyete yöneliktir. Yani kimse sadece üniversitede okuduğu için faşistler tarafından saldırıya uğramaz. Bu yüzden yükselteceğimiz

sloganlar ve söylemlerimiz, bir yaşam alanı savunusu etrafında şekillenmektense; yaşamın tüm alanlarında milliyetçi-dinci saldırıların varlığının teşhiri ve bunlara karşı mücadele çağrısı ekseninde şekillenmelidir.

Hemen her dönem Beyazıt’ta, Marmara’da, Dicle’de devrimcilerin, faşistler ya da polis tarafından dövülme, bıçaklanma hatta öldürülme haberlerini duyuyoruz. Meselenin bir yanı da bu tür durumlara karşı kendimizi pratikte nasıl savunacağımızdır. İşte burada örgütlülüğün yaşamsal önemini görmekteyiz. Gezi sürecindeki palalı serseriye hepimiz hatırlarız. Onlarca insana bu kadar rahat saldırmamasının tek bir sebebi vardır: alandaki kitlenin örgütsüzlüğü. Bu olaydan birkaç ay sonra benzer bir olay Beşiktaş’ta yaşandı, fakat akıbeti farklı oldu: saldırmaya çalışan döner bıçaklı adam, o sırada eylem yapan bir örgütün üyeleri tarafından etkisiz hale getirildi. Verilen örnekler sokakta yaşanan olaylardan alınsa da, üniversitelerde de durum farklı değildir. Örgütsüz biçimde gerçekleştirilen herhangi bir eylemin de akıbeti ilk örnekteki gibi olacaktır. En nihayetinde, üniversitelerde bu tarz saldırılara karşı örgütlü biçimde tavır alınmalıdır. Özellikle saldırının teşhiri konusunda örgütlü davranılmalıdır, çünkü saldırıya karşı konulacak tepki dahi, yine saldıranlar tarafından engellenmeye çalışılabilir. Fiziki müdahale durumunda kendimizi savunmak için de örgütlü davranmalıyız. Karşı tarafa yöneltilecek saldırılar kitlenin güvenliği sağlanacak biçimde gerçekleştirilmelidir.

Devrimci faaliyetin her alanında karşımıza çıkan saldırılara karşı fabrikalarda, sokaklarda, üniversitelerde saldırıları teşhir etmek, örgütlü bir biçimde mücadele etmek, sesimizi ve dayanışmamızı daha da yükseltmek, kavgayı yaşamın her alanına taşımak zorundayız. Sınıfsız ve sömürsüz bir dünya kurmak için mücadele edenlerin, amaçlarına ulaşana kadar sürekli karşılaşacağı bu saldırıları göğüslemesinin ve üstesinden gelmesinin başka yolu yoktur.

İstanbul

Genç Sosyalistler Birliği, 2014 1 Mayısına hazırlanırken, bir yandan ilk defa İstanbul’da bir çalışma yürütmeye başlamış oldu. Bir yandan Söz ve Eylem dergisini hızla daha çok sayıda üniversiteye sokmak ve çok daha fazla sayıda öğrenci ile buluşturmak için kolları sıvayan GSB, bir yandan da belli üniversitelerde de görünür ol-

maya başladı. Yolumuz İşçi Sınıfının Devrim Yoludur şiarının yazılı olduğu GSB imzalı pullamalar Boğaziçi, Haliç, Mimar Sinan, Yıldız Teknik Üniversitesi gibi belli başlı üniversitelere asıldı. Ayrıca yine aynı pullamalar başta Kadıköy olmak üzere Beşiktaş, Şişli, Kozyatağı, Kayışdağı ve Silahtarğa gibi çeşitli ilçe ve semtlere de asıldı. Bunun yanı sıra belli başlı semtlerde duvarlara GSB imzasıyla 1 Mayıs’a çağrı yazılmaları yapıldı.

Genç Sosyalistler Birliği’nin ilk bildirisi de olan “Ruh Var, Eksik Olan Örgüt” başlıklı bildirisi Mimar Sinan Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi ve Bilgi Üniversitesinde çok sayıda öğrenciye dağıtıldı. 1 Mayıs’a hazırlanırken

eksiklerini de gören GSB hızla çok sayıda üniversiteye ulaşmak ve çok sayıda öğrenci ile buluşmak için kolları sıvadı.

.....

Soma’daki işçi kıyımının ardından birçok okulda olduğu gibi, Boğaziçi Üniversitesi’nde boykot örgütlendi. Boykotun ardından okul içinde ve Hisarüstü mahallesinde yapılan çağrının ardından Soma Holding’in Levent’teki binasına yürüyüş yapıldı. “Sermaye büyüyor, işçiler ölüyor! Maden işçisi onurumuzdur! Soma halkı yalnız değildir! Her yer Soma her yer direniş! İş kazası değil, bu bir cinayet!” sloganlarının atıldığı yürüyüşe 500’den fazla öğrenci katıldı. Yürüyüşe çevredeki halk alkışlarıyla destek verdi.

İzmir

İzmir 1 Mayıs gösterilerinde Genç Sosyalistler Birliği’nin pankartı ve etkinliği 1 Mayıs yürüyüşü ve mitinginde farklı duygulanımlara yol açtı. Komünist Hareket korteji ile beraber yürüyen GSB’liler hem kendi sloganlarını attılar, hem de örnek bir daya-

nışma göstererek yoldaşları ile disiplinli kararlı bir yürüyüş gerçekleştirmiş oldular. Yürüyüş güzergahında izleyenlerden epeyce destek ve alkış alan GSB' liler eski tüfek sosyalistlerin de ilgisine mazhar oldu. "GSB bizim mayamızdır, temelimizdeki harçtır" gibi ifadelerin kullanılması GSB'yi oluşturma mücadelesi veren gençliğe önemli bir motivasyon kaynağı olmuştur.

Turgutlu

GSB, Turgutlu'da 1 Mayıs çalışması-na tüm hızıyla başladı. 1 Mayıs öncesi Hamza Baba türbesinde konser yaparak açılışı yaptık ve örgütümüzün önünü açtı. 1 hafta arka arkaya her gün toplantılar yaparak mahalle komiteleri, köy, okul, üniversite komiteleri oluşturduk. Genç Sosyalistler Birliği oluşturduğu bu komitelerle öğrenci, emekçi, işçi ve köylü gençlerle tanıştı. Her komite 1 Mayısı yığinsal katılma hedefiyle çalışmalarını sürdürdü. Bu çalışmalar sonucunda 1 Mayıs öncesi "İşçi sınıfının durumu ve 1 Mayıs" panelini organize ettik. Gençliğin 1 Mayıs'ta alanlarda yerini alması için şenlikler, paneller ve mahalle toplantıları yaptık, ajitasyon, propaganda ve 1 Mayısı çağrı materyalleri dağıttık.

Yeni arkadaşlarla tanışıp siyasal olarak örgütlülüğümüzü güçlendirerek 1 Mayıs'ta alana taşındık. Bundan sonra gençliği daha örgütlü ve daha yığinsal yeni 1 Mayıs ve yeni eylemlikle-re taşıma iradesiyle durmak yok diyoruz.

Yolumuz işçi sınıfının devrim yoludur.

.....

Genç Sosyalistler Birliği (GSB) olarak, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ı idam edilmelerinin 42. Yıldönümünde Turgutlu'da bir anma toplantısı düzenleyerek andık.. Toplantıda yapılan konuşmalarda üç devrimcinin mücadeleleri anlatıldı. Burjuvazinin bu üç devrimciyi "Kemalist"leştirme girişimine karşı onların idam sehpasında söylediklerini:

"Yaşasın tam bağımsız Türkiye! Yaşasın Marksizm-Leninizm, yaşasın Türk ve Kürt Halklarının Kardeşliği! Yaşasın İşçiler, Köylüler! Kahrolsun Emperyalizm!" (Deniz Gezmiş)

"Ben ülkemin bağımsızlığı ve halkımın mutluluğu için bir defa ölüyorum. Sizler, bizi asanlar şerefsizliğinizle her gün öleceksiniz. Biz halkımızın hizmetindeyiz. Sizler Amerika'nın hizmetindesiniz. Yaşasın devrimciler! Kahrolsun faşizm!" (Yusuf Aslan)

"Ben şahsî hiç bir çıkar gözetmeden halkımın mutluluğu ve bağımsızlığı için savaştım. Bu bayrağı bu ana kadar şerefle taşıdım Yaşasın işçiler, köylüler ve yaşasın devrimciler. Kahrolsun faşizm" (Hüseyin İnan), bir kez daha burjuvazinin yüzüne haykırdık.

Onların devrime olan inançları ve ölüme meydan okuyan bu cesaretleri bugün de mücadelemize ışık tutuyor. Anıları işçi sınıfının zaferlerinde ebedileşecektir.

Ruh Var Eksik Olan Örgüt!

Türkiye de hep gençliğin apolitik, çevresine ve siyasete ilgisiz olduğu söylenir. Her yazıya her söze gençliğin ne kadar duyarsız olduğu ile başlanır. Hâlbuki bu doğru değildir. Gençlik politiktir, çevresinde olan bitene karşı da gayet duyarlıdır. Gençliğin ilgisiz olduğu şey; gençliğine seçimlerde oy atmadan başka hiçbir hak tanımayan, gelecekle-rini ellerinden alarak onları kapitalist düzenin gereklerine göre biçimlendirmeye çalışan burjuva siyasettir.

Bundan neredeyse bir yıl önce gerçekleşen Haziran- Gezi isyanı gençliğin siyasetle olan ilişkisini en net bir biçimde ortaya çıkardı. Başkaldırının en önünde bu düzenden beklentisi olmayan, geleceksizliğe mahkûm edilmiş gençler vardı. Gençler geleceğini ipotek altına alan ve işaret ettikleri çizginin dışında bir gelecekleri olamayacağını kendilerine dayatanlara karşı sokaklara döküldü, barikatlar kurdu, taleplerini haykırdı; bu uğurda yaralandı, gözünü kaybetti, hayatını kaybetti.

Başını gençliğin çektiği bu kendiliğinden destansı isyan konusunda bugüne kadar çok şey söylendi. Haklı olarak bir Gezi ruhundan söz ediliyor. Evet Gezi bize isyan ruhunu geri verdi. Ancak zafer için ruh yetmiyor. Ruhu zafer taşıyacak örgüt gerekiyor. Artık “ruh” var! Ama her nedense gençliğin bütün bu meziyetlerine rağmen bir örgütü yok! Sokaklarda taleplerinin arkasında cesaretle dövüşen, dövüştüren ruh var ama haykırılan taleplerin adım adım gerçeğe dönüşmesini sağlayacak bir örgüt yok.

GSB olarak diyoruz ki bu zamana kadar eksik olan şey apolitiklik, duyarsızlık, dayanışma ruhu ya da ruh eksikliği değil; eksiklik meziyetlerimizi ortaklaştıracak,

gücümüzü yükseltecek ve haykırdığımız talepleri ve geleceğimizi kazanmamıza yardım edecek, özgürlüğümüzü kazandıracak bir örgüt eksikliğidir. Örgütlü olmak özgürlüktür.

Genç Sosyalistler Birliği tüm gençliği örgütlenmeye çağırıyor. Her genç bugün kendisine en yakın gördüğü bayrağın altına girmeli, o bayrağı taşımali, o bayrak altında savaşmalıdır. Bu savaşta kırmızı bayrağımız ile biz de varız.

Küçük umut kırıntıları dağıtarak büyük çoğunluğumuzu işsizliğe, yoksulluğa, geleceksizliğe, boyun eğmeye ve sermayeye itaate zorlayan bu düzene karşı kaderimizi elimize alarak geleceğimizi kazanmak, hayatımız üzerinde söz sahibi olmak, özgürleşmek istiyoruz. Ölümüne susadığımız özgürlüğü, örgütlülüğümüzün sağlayacağını ve güvenceye alacağını biliyoruz.

Bu 1 Mayıs’ta alanlara örgütlü bir şekilde çıkalım, özgürlüğü örgütlülükle getirelim. Ruh hep vardı hep de olacak, eksik olan örgüt!

Birleş, Örgütlen, Özgürleş!

Örgütlü olmak özgürlüktür!

Genç Sosyalistler Birliği gençliği örgütlenmeye çağırıyor!

İşçi Sınıfı ve Sınıf Mücadelesi

F. Demirci

I - İş Bölümü, Özel Mülkiyet ve Sınıflar

Üretim öznesinin üretimin nesnesinden, emeğin emek ürününden ayrılması (yabancılaşma) kapitalist meta üretiminin çıkış noktasıdır. Toplumsal işbölümü ve bu işbölümüne bağlı olarak ürün fazlasının değiş tokuşu ile başlayan bu süreç, bir dizi aşamalardan geçerek makineli üretimle birlikte en tepe noktaya ulaşır. Başlangıçta fazlalıkların aşiretler arasındaki değişimini (dış ticaret), giderek aşiretler içi değişim (iç ticaret) izledi. Aşiretler arası ekonomik ve toplumsal ilişkiler gelişirken, aşiret içi toplumsal yapılar da parçalandı. Süreçte bağımsız olan bağımlı oldu, bağımlı olan ise bağımsızlaştı. Aşiretlerin iç bağımlılığı yerini, yeni bir sınıfsal ayrışmaya bıraktı. Kapitalist üretim, onbinlerce yıl süren, yavaş ama kararlı tarihsel – ekonomik gelişmenin bir sonucu olarak ortaya çıktı.

Kapitalist meta üretimi, iki temel ön koşulu önvarsayar. Birincisi, sermaye olarak dönüşmeye hazır birikmiş bir serveti, ki bu servet daha önce çeşitli yollarla elkonulan emekten başka bir şey değildir; ikincisi ise bu serveti sermayeye dönüştürecek “özgür” bir işgücü kitlesini. Kapitalist üretimin bu iki temel önkoşulu da, tarihsel – ekonomik gelişmenin içinden çıkagelirler.

Sermayeye dönüşmeyi bekleyen servet (

para, üretim aracı vb.), meta ticaretinin genişlemesi, zoraki mülksüzleştirmeler, sömürgelerin yağmasından vb.gelir.”Özgür” işgücü de, bu aynı süreçte mülksüzleştirilen köylülerden, eski toplumun “ işe yaramaz” hizmetkârlarından ve zanaatkârlardan oluşur. “ Özgür” işgücünün özgürlüğü, üretim araçlarından kesin bir biçimde kopmasıyla oluşur. O artık ne “köleler ve serfler gibi üretim araçlarının ayrılmaz bir parçasıdır, ne de köylü – mülk sahipleri gibi üretim araçları sahibidir”. Kapitalizmin bu iki ön koşulunun oluştuğu tarihsel dönem, mülksüzleştirmeler, yağmalamalar, katliamlar, ticaret ve sömürge savaşlarıyla belirlenir ve tarihin sancılı ve en kanlı sayfalarından birini oluşturur.

Kapitalizmin ön koşullarının oluştuğu bu süreç, sermayenin ilkel birikim sürecidir.”Bu süreçle, bir yandan toplumsal üretim araçlarıyla yaşam araçları sermayeye dönüşür, öte yandan da doğrudan doğruya üretici olan kimseye, ücretli emekçiye dönüşür. Bu duruma göre, ilkel birikim denilen şey, üreticiyi üretim araçlarından ayıran tarihi süreçten başka bir şey değildir. Bunun ilkel biçimde görünmesi, sermaye ve buna uygun düşen üretim biçiminin tarih öncesi aşamasını teşkil etmesinden ileri gelir. (Marks,Kapital Cilt I,Sol Yay. 5.baskı, sh.753)

Sermayenin ilkel birikimi sermaye hareketinin ön koşullarını verir. Sermaye bu ön koşullar altında bir sermaye hareketine dönüşür. Sermayenin bir sermaye hareketine dönüşmesi için, önkoşullar ne ölçüde zorunlu ise, bunların ye-

niden üretimi de o ölçüde zorunludur. Bu süreç karşımıza, bir yandan emeğin gücünün emek araçlarından ayrışmasının ilerlemesinde ifadesini bulan bir proleterleşme süreci, öte yandan da, bu koşulların sürekliliğini ve yeniden üretimini sağlayacak sermayenin siyasi örgütlenmesi - devletin oluşması ve yetkinleşmesi olarak çıkar. Devlet, içinden çıktığı koşulları devam ettirmekle kalmaz, onları sürekli biçimde geliştirerek sermaye hareketinin sürekliliğini sağlar.

II - İşbölümü ve Kapitalist Meta Üretiminin Gelişimi

Kapitalist meta üretimi, sermayenin ilkel birikimi koşulları altında manifaktürle başlar. Bireysel meta üretimi zanaatkârların, sermaye sahibinin denetimi altında bir atölyede bir araya getirilmesiyle başlayan süreç, atölye içinde parçaları insan olan özel bir işbölümünün geliştirilmesiyle devam eder. Başlangıçta her bir zanaatkârın bağımsız çalışmasının ürünü olan meta, parçalara ayrılır. Zanaatçının hünerinin üretim sürecinin temelini oluşturduğu bu işbölümüne, her bir işçi metanın bir parçasını üretmek dahil olur. Böylece üretim süreci her bir parça – işçinin kendi uzmanlığıyla içinde yer aldığı kolektif bir mekanizmaya dönüşür. Meta, ya birbirini izleyen parça işlerin ardı ardına birleştirilmesi, ya da son aşamada bütün parçaların montajıyla ortaya çıkar.

Manifaktür, hem parça işte uzmanlaşmış bir işçinin işini sonraki işçinin işinin başlangıcı durumuna getirerek ve hem de işgücünün süreçteki dağılımını belirleyerek üretim sürecinin bütünlüğü ve sürekliliğini sağlar. Her parça işin gerektirdiği sürelerin farklılığı, sürecin kesintisiz devamı için hangi parça işte, kaç kişinin çalışması gerektiğini de ortaya çıkarır. Üretim sürecinin uzmanlaşmış işgücüne göre bu örgütlenmesi, vasıfsız işgücüne de alan yaratır. Böylece manifaktür, sürece meta üreticisi olarak giren işgücünü parça – işçi haline getirmekle kalmaz, kadın ve çocuk emeğinin de sürece da-

hil olmasının yolunu açar.

Manifaktürde emeğin üretkenliği dışsal bir olgu değil, içsel bir olgudur. Üretkenliğin artması üretici güçlerdeki bir gelişmenin sonucu olarak ortaya çıkmaz, Tersine emeğin örgütlenmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Emek gücü, emek süreci parçalanarak yetkinleşir. İşçi, parça işçi haline geldikçe uzmanlığı ve hüneri de artar. Vücudu otomatik olarak yaptığı işle bütünleşir, hata yapma olasılığı düşer ve işini daha az bir güç kullanarak daha kısa sürede tamamlar. İşçi bu işbölümünde adeta canlı bir makine gibi işlev görür. Parça – işçi uzmanlaşmayla emeğin üretkenliğini arttırırken, iş aletlerini de geliştirir. İşçinin uzmanlığı ve hüneri iş aletlerine yansır. İş aletleri basitleşerek, çeşitlenerek yetkinleşir. (Her iş için ayrı bıçaklar, iğneler, deliciler, çekiçler vb.). Meta üretiminin farklı parçalara bölünmesi, işgücünün de buna uygun olarak, uzmanlık ve eğitimi bakımından farklı derecelenmesine / kademeleşmesine yol açar.

İşgücünün farklılaşan bu niteliği, farklı ücretlendirmenin de temeli olur. Böylece manifaktürle birlikte işçi sınıfı içinde bölünmelerin ve farklılaşmanın tohumları da atılmış olur.

Manifaktür işçiyi sadece uzmanlıklara göre sınıflandırmakla kalmaz, kafa ve kol emeğinin birbirinden ayrılma sürecini de hızlandırır. İşçiyi tek yanlı bir uzmanlaşmaya mahkum ederek, çoğu organlarından yoksun bırakırken, zihinsel faaliyetini de böler. Kafa ve kol emeğinin birliğinden oluşan iş süreci, kolektif işçinin rol aldığı bir sürece dönüşür. Ürün, bireyin ürünü olmaktan çıkarak, kolektif işçinin ürünü haline gelir. "Bağımsız köylülerle zanaatçıların az da olsa uyguladıkları bilgi, yargı ve irade gibi yetiler şimdi sadece işyerinin bütünü için gerekli şeyler olur. Üretimde zeka tek yönde gelişir, çünkü diğer birçok yönlerde yok olmuştur. Parça – işçilerin kaybettikleri, onları çalıştıran sermayede toplanmıştır. İşçilerin karşısına bir başkasının malı ve egemen bir kuvvet olarak

çıkan maddi üretim sürecinin akıl ve zeka ile ilgili yönleri, manifaktürdeki işbölümünün bir sonucudur. Bu ayrılma, kapitalistin tek bir işçinin karşısına birleştirilmiş emeğin bütünlüğünün ve iradesinin temsilcisi olarak çıktığı basit el birliğiyle başlar, işçiyi, parça işçi halinde bölük bölük eden manifaktür içerisinde gelişir.

Ve bilimi emekten farklı üretken bir güç haline getirerek sermayenin hizmetine veren modern sanayi içerisinde tamamlanır (a.g.e sh.388)

Bütün bu özellikleriyle manifaktür, kapitalist üretim tarzının eski toplum bağrındaki embriyonudur.

Sadece emek – sermaye ilişkisine biçim vermekle kalmaz, kapitalist ekonominin bütün biçimlerini embriyonik olarak oluşturur.

Meta üretimi ve ticaretinin gelişmesi, ticaretin dünya ticareti haline gelmesi, ticaret eksenli anonim şirketlerin kurulması, bankerler ve ulusal eksenli bankaların, faizle geçinen aylaklar sınıfının ortaya çıkması, devlet tahvilleri, hisse senetleri, borsa, senetler, iskonto, spekülasyon faaliyetler, kölelik sisteminin ticari ve sömürü sistemi haline gelmesi, sömürgeci faaliyetler ve savaşlar vb. manifaktürle birlikte gelişmeye başlar.

III - Üretici Güçlerin Gelişmesi ve Kapitalist Meta Üretimnin Egemenliği

Kapitalist meta üretiminin manifaktürün sınırlılığından kurtularak evrenselleşmesi, en başta üretici güçlerin gelişmesiyle, manifaktürün parça işçisinin yerini makineye bırakmasıyla bağlantılıdır. Bu anlamda manifaktür, sadece kapitalist meta üretiminin çıkış noktası değil, aynı zamanda üretici güçlerdeki gelişmenin de çıkış noktasıdır.

Manifaktür kapitalist gelişmeyi iki koşul-

la hazırlar ve hızlandırır. Bu iki koşul da manifaktürdeki işbölümünden doğar. Birincisi; manifaktürde her parça işçinin kullandığı ve geliştirdiği iş aletleri, yeni bir üretici güç olan makinenin devreye girmesinin önkoşullarını yaratır. Bu yolla emeğin üretkenliği, emeğin örgütlenmesine bağlı içsel bir olgu olmaktan çıkarak, dışsal bir güce kavuşur. Bilimin devreye girmesiyle (mekanik ve kimya) iş aletlerinin gelişmesi, emek üretkenliğinin temel koşulu haline gelir.

İkincisi, manifaktür, yarattığı işbölümüyle her parça işin ayrı bir sanayi dalı haline gelmesinin ön koşullarını yaratır. Bu yeni işbölümüyle sermaye hareketi ulusal ve uluslararası bir sermaye hareketine dönüşür. Üretim faaliyetinin evrensel birliği de kurulmuş olur.

Kapitalist üretimi egemen kılan bu yeni üretici güç, makinedir. Makine en genel tanımıyla, manifaktürde parça işçinin iş aletiyle yaptığı işi, hareket ettirici bir dış güç kaynağından beslenerek yapan bir mekanizmadır. “Sanayinin yeni hünerli işçisidir.” Makineli üretimde işçinin kullandığı aletle birlikte onu kullanmadaki mahareti de makineye geçer. Aletin iş yapma olanağı insan gücünün zorunlu sınırlarından kurtulur. Böylece manifaktürde işbölümünün dayandığı teknik temel de yıkılmış olur. Manifaktürü karakterize eden uzmanlaşmış işçiler arasındaki kademeleşmenin yerini, otomatik fabrikada, makineyi kullananlar tarafından yapılan her türlü işin, bir ve aynı düzeye indirilmesi ve eşitlenmesi eğilimi alır. Parça işçiler arasında suni olarak yaratılmış olan farklılaşmalar yerine, yaş ve cinsiyet gibi doğal farklılıklar geçer. (a.g.e ,sh.448) Manifaktürde işçi ile iş aleti arasındaki ilişki de tersine döner. İşçi, iş aleti üzerinde egemenliğini kaybederek iş aletinin egemenliğine girer. Elini ve ayağını makineye kaptırırken, makinenin eli ve ayağı olur. Makinenin basit bir eklentisine dönüşür.

İşçinin aynı alet üzerindeki uzmanlığı, aynı makineye hizmet etme uzmanlığına dönüşür.

Makine manifaktürdeki işbölümünü ortadan kaldırırken, kendi işbölümünü de dikte eder. İş sürecinin bütünlüğü manifaktürdeki gibi parça işçiler tarafından değil, onların yerini alan makineler aracılığıyla kurulur.

Makineler, biri diğerine hammadde sağlayarak iş sürecinin bütünlüğünü sağladıkları gibi, kendilerinde çalışacak işçi sayısını da belirlerler. Makinenin dilinden anlayan genellikle küçük yaştan beri makinenin parçası olarak hizmet veren ustabaşı etrafında makine timleri oluşur. Bakım ve onarım işleri ise, işçilerin deneyimli ya da eğitilmiş üst bir katmanı tarafından (mühendisler,teknisyenler vb.) yerine getirilir. Böylece makineler hünerli işçinin yerine hünersiz işçiyi, el birliğinin yerine birleşmiş emeği koyar. Makinede çalışmak genellikle dikkat ve alışkanlık dışında özel bir hüner gerektirmediğinden ve kas gücüne gereksinmeyi azalttığından, bir yandan kadın ve çocuk emeğine olanak verirken, öte yandan iş süresinin uzatılmasını, kolayca bir işçinin yerine diğerinin geçmesini sağlayarak, işin kesintisiz devam etmesini olanaklı hale getirir. Makinenin bu özellikleri, vardiya sistemini olanaklı kılarken, kapitaliste istemediği işçiden kurtulma olanağını da sunar.

Sanayinin bir dalında ortaya çıkan bu köklü değişiklikler, kısa sürede diğer sanayi dallarına yayılmadan edemez. Makineli üretim tüm sanayi dallarına yayılarak genelleşir. Bu genelleşme ile birlikte makine üretimi de ayrı bir sanayi dalı olarak gelişir. Süreç, basit makine üretiminden daha karmaşık makine üretime ve otomatik makine sistemleri üretimine doğru yol alır. Makinenin kapitalist üretime sağladığı bu ivme, sermayenin ve iş gücünün çeşitli sanayi dalları arasındaki dağılımını da belirler. Makineli üretimin yaygınlaşması ve yeni iş kollarının ortaya çıkması, makinenin üretimden kovduğu iş gücünün daha büyük bir miktarını üretim sürecine çeker. Makinenin bu özelliği karşımıza bir yandan proleterleşme süreci, öte yandan da nüfus fazlası olarak çıkar

ki, bu da sermayenin emek karşısında yeni bir kuvvetine dönüşür.

Makine tekil biçimde alındığında çalışan işçi sayısında bir azalmaya yol açsa da, atölyeyi fabrikaya dönüştürerek toplam işçi kitle-sini artırır. Üretim, makinelerin oluşturduğu fabrika sisteminde daha yoğun ve kapsamlı bir faaliyete dönüşür. Kapitalist, bu sistemde hem üretimde kullanılan yardımcı maddelerden (ısıtma,aydınlatma vb.) tasarruf ederek üretim maliyetini düşürme olanağını elde eder, hem de bu yeni üretici güç sayesinde gittikçe büyüyen bir artı-değeri mal edinir. Bu yeni üretici güç kapitaliste artı-değeri nispi ve mutlak olarak arttırma olanağını sunar. Değişim değeri aynı süre içinde daha fazla kullanım değeri üretir. Makine emeğin üretkenliğini arttırarak, aynı emek süresi içinde daha fazla meta üreterek, birim meta içindeki emek miktarını, dolayısıyla metanın değerini düşürür. Metanın değerindeki bu düşüşle birlikte, bir meta olan iş gücünün değeri de düşer. İşçi, iş süresi içinde daha az kendisi ve daha fazla kapitalist için çalışmaya başlar. Artı-değer oranı işçinin, -- iş gücünün karşılığı olarak -- kendisi için çalıştığı sürenin düşmesi oranında artar. Makine kullanımıyla işgücünün değerinde bir düşüşün sağlanması, sadece emek üretkenliğinin artmasına bağlı değildir. Makine çocuk ve kadın emeğini kullanılır hale getirerek (erkeği, kadın ve çocuk emeğini pazarlayan “köle taciri” durumuna getirerek) işgücünün değerini de düşürür.

Bu yeni üretici güç, artı-değeri nispi olarak arttırdığı kadar, mutlak olarak da arttırma olanağını verir. Kas gücüne gereksinimi azalttığı ölçüde işçinin daha uzun süre çalışmasının koşulu yaratır.

Ancak bu yöntem birinci olarak işgücünün fiziki sınırlarıyla sınırlanır. İşçinin sahip olduğu üretkenlik, emek sürecinin uzunluğuyla ters orantılı olduğundan, emek süreci uzadıkça, işçinin beden ve zihinsel yorgunluğu artacağı için, verimliliği de düşer. Bu nedenle işçinin

çalışma süresi onun fiziki dayanıklılığının ötesine geçirilemez. İkinci olarak da çalışma süresi, sınıf mücadelesinin en yakıcı sorunlarından biri olarak, bizzat bu mücadele tarafından sınırlanır.

Kapitalist mutlak artı-değeri elde etmede karşısına çıkan bu sınırları, yine makineyi, üretici gücü kullanarak aşmaya çalışır. Mutlak olarak elde edemediğini, üretici güçleri geliştirerek nispi olarak elde eder. Başka yöntemlerin yanında (teknik yöntemler) makineyi yetkinleştirerek, hızını arttırarak ve bir işçiyi birden fazla makinede çalıştırarak, yani makine yoluyla emeğin yoğunluğunu arttırarak, aynı iş süresi içinde işçiden daha fazla artı emek sızdırır.

Emek üretkenliği yoluyla, artı-değerin arttırılması, kapitaliste ek bir kâr elde etme olanağını da verir. Kapitalistin makinenin ilk kullanıcısı olarak elde ettiği bu ek kâr, rekabetin etkisiyle, makine kullanımının yaygınlaşmasıyla, kârın yeniden ortalama kâra eşitlenmesiyle ortadan kalkar.

Makineli üretimle birlikte iş bölümüyle birlikte emeğe, emeğin ürününe ve emeğin nesnesine başlayan yabancılaşma da doruk noktasına ulaşır. Zihinsel ve bedensel hünerlerini sermayeye kaptıran işçi, sermayeden ayrı iş göremez hale gelir. Makine “işçinin sinir sistemini tükettiği gibi, adalelerin çok yanlış çalışmasını engeller ve hem vücut ve hem zihin faaliyetindeki özgürlüğün her atomunu elin-

den alır.” (a.g.e, sh. 451) “İşçinin iş araçlarının tekdüze hareketlerine teknik bakımdan tabi oluşuyla, her iki cinsten ve her yaştan bireyleri içerisinde toplayan işçi topluluğunun kendine özgü yapısı, fabrikada tam bir sistem halini alan bir kışla disiplini yaratarak, daha önce sözü edilen kontrol ve gözcülük işini ayrı bir uğraş haline getirir ve böylece çalışanları işçiler ve

gözcüler, ya da sanayi ordusunun erleri ve çavuşları diye sınıflara bölmüş olur.” (a.g.e,sh.452)

Sermaye yalnızca işçiyi makinenin basit bir eklentisi durumuna getirerek yaşamın diğer alanlarından (sosyal, entelektüel vb.) dışlamakla kalmaz, bilimi ve doğanın güçlerini (su,toprak, rüzgar vb.) kullanılır hale getirilmelerinin dışında hemen hiçbir bedel ödmeden mal edinir.Yaşamın sonsuz kaynaklarını (emek ve doğa) sermayenin kuvvetlerine dönüştürür. Üretici gücün gelişmesi, sadece yığınsal meta üretimini olanaklı kılmakla kalmaz, aynı zamanda metaların üretim zamanını da kısaltır. Bu da yeni bir sorunun ve yeni bir gelişmenin yolunu açar. Metaların üretim zamanının kısalması, üretim ve dolaşım zamanlarının birliği olan sermaye

hareketinin kesintisiz devamı için, dolaşım zamanının kısaltılmasını zorunlu kılar. Böylece üretim alanındaki gelişim dolaşım alanını da kapsar. Haberleşme ve ulaşım sistemleri (demiryolları, köprüler, doklar, gemiler, hava ulaşımı, telgraf ve telefon vb.) giderek yetkinle-

Sermaye yalnızca işçiyi makinenin basit bir eklentisi durumuna getirerek yaşamın diğer alanlarından (sosyal, entelektüel vb.) dışlamakla kalmaz, bilimi ve doğanın güçlerini (su,toprak, rüzgar vb.) kullanılır hale getirilmelerinin dışında hemen hiçbir bedel ödmeden mal edinir.Yaşamın sonsuz kaynaklarını (emek ve doğa) sermayenin kuvvetlerine dönüştürür.

şir. Yeniden üretim süreci, çeşitli iş kollarının ortaya çıkmasıyla çeşitlenerek, ulusal alandan uluslararası alana yayılarak yetkinleşir. Bu süreç somut ifadesini dünya pazarının oluşması ve bu pazarda yeni bir işbölümünün ortaya çıkmasında bulur.

Manifaktür döneminde artan hammadde ihtiyacının dışarıdan karşılanmasıyla, ulusal pazarda başlayıp biten bir süreç olmaktan çıkan üretimin, makineli üretime geçişle, bu özelliği daha da belirginleşir. Yığınsal meta üretiminin koşullandırdığı hammaddenin artan önemi,yeni bir uluslararası işbölümünü doğurur. Dünya sanayi üretimi, hammadde ve tarımsal üretim alanları olmak üzere ikiye bölünür. Gelişmiş ülkeler sanayi üretiminde yoğunlaşırken, dünyanın geri kalanı (sömürgeler ve geri ülkeler) hammadde ve tarımsal ürün üretimiyle sanayinin hizmetine girer. Sanayinin hammadde üretimine el atmasıyla, ticaretin sanayi karşısındaki eski

üstünlüğü de son bulur. Ticari krizler, sanayi krizleriyle, ticari savaşlar da pazar savaşlarıyla birleşir.

Marks ve Engels, Komünist Manifesto’da “Burjuva ve proleterler” başlığı altında, kapitalizmin bir dünya sistemi haline gelişinin bir özetini sunarlar.

“Burjuvazi, üretim aletlerinde, dolayısıyla

üretim ilişkilerinde, yani sosyal ilişkilerin tümünde devrim yapmazsa yaşayamaz...Durmadan yeni sürüm pazarları edinme ihtiyacıyla itilen burjuvazi toprak kürenin tümünü istila ediyor...Eski ulusal sanayiler yıkıldı ve her gün yıkılmaktadır.

Bunların yerini yeni sanayiler alıyor ve alması da bütün uygar uluslar için bir ölüm kalım meselesi; bu yeni sanayiler artık ülke içinde

Manifaktür döneminde artan hammadde ihtiyacının dışarıdan karşılanmasıyla, ulusal pazarda başlayıp biten bir süreç olmaktan çıkan üretimin, makineli üretime geçişle, bu özelliği daha da belirginleşir. Yığınsal meta üretiminin koşullandırdığı hammaddenin artan önemi,yeni bir uluslararası işbölümünü doğurur. Dünya sanayi üretimi, hammadde ve tarımsal üretim alanları olmak üzere ikiye bölünür.

üretilen ilk maddeleri kullanmıyorlar ve bu sanayilerin ürünleri de sadece ülke içinde değil, bütün dünyada tüketiliyor. Ulusal ürünler tarafından karşılanan eski ihtiyaçların yerine, karşılanması, uzak ülkeleri ve iklimlerini gerektiren yeni ihtiyaçlar doğuyor. Eski yöresel ve ulusal tecrit ve otarşi yerine genelleştirilmiş bir ticaret, ulusların birbirine genel bağımlılığı geliyor. Ve maddi üretim için doğru olan, manevi üretim için de daha az doğru değildir. Bir ulusun entellektüel yapıları tüm dünyanın ortak serveti oluyor. İçine kapanıklık

ve ulusal sınırlar gün geçtikçe gereksiz duruma geliyor...Tek kelimeyle burjuvazi, kendine tıpatıp benzeyen bir dünya kurmaktadır.”

Üretici güçteki gelişme kapitalizmin bir dünya sistemi haline gelmesinin ön koşullarını yaratmakla kalmaz, aynı zamanda kapitalist üretim tarzının bütün çelişkilerini de açığa çıkarır.

Devrimin Güncelliği ve Devrim Stratejisi

N. Fırat

Bugün sosyalist solda “nasıl bir sosyalizm istiyoruz” sorusuna yanıt bulmak için yoğun tartışmalar sürerken gözden kaçan, ya da konuşulmasına gerek duyulmayan konuların başında “devrimin güncelliği” meselesi gelmektedir. Özellikle 1990’lardan bu yana bizim coğrafyadaki mücadele dinamikleri demokrasi mücadelesine indirgenmiş olduğundan ve güdük de olsa sınırlı demokratik adımların iktidar tarafından atılıyormuş izlenimi doğduğundan, sol sosyalist güçlerin, bu alana yönelik mevzilenmelerini artırdığını ya da bu alana yönelik yığınağın çok fazla önemsendiğini söyleyebiliriz. Hatta yine o yıllarda yapılan “devrim, reformların hızlı çekim halidir” gibi tuhaf tanımlamalar hâlâ hafızalardan silinmemiştir. Bu anlamda daha çok Kürt özgürlük mücadelesinin açtığı alanlarda radikal bir demokrasi hattı kurma çabası, geçmişin devrimci geleneklerinin bir kısmının yöneldiği yegane alan haline gelmiştir.

Yapılan tartışmalara, bir sürü laf kalabalığına karşın, son otuz yıldır sürdürülen “nasıl bir sosyalizm istiyoruz” tartışmalarında gündeme damgasını vuracak, sosyalistlerin genel olarak üzerinde fikir birliğine ulaştıkları, şekillenmiş bir anlayış pek de ortaya çıkamamıştır. Ütopycılık üzerinden şekillenen bakış açılarına göre sosyalizm güncel bir mesele olmaktan uzaklaşmış, sadece bir kısım entellektüelin tartışma alanına hapsolmuştur.

Ancak 2008 dünya ekonomik krizi ile bir-

likte, kapitalist sistemin başlangıç noktasına dönme çabaları dünya ölçeğinde direnişlerle karşılaşmıştır. Bu direnişler krizin ağırlığının hissedildiği ülkelerden başlayarak tüm dünyaya yayılmış ve yaygınlaşmıştır.

Ülkemizde ise Tekel direnişi ile başlayan işçi sınıfının direnişi artarak sürmektedir. İşçi sınıfı kazanımlarını koruyabilmek, ya da varolan güvencesiz, esnek çalışmanın ağırlığı altında ezildiği ölçüde örgütlenmek için, sürekli yeni yollar aramaya çalışmaktadır.

Sosyalist hareketin ise geçmiş son otuz yılın alışkanlıklarından uzaklaştığı, teorik ve politik olarak kendisini yeniden devrimci bir yenilenmeyle ürettiği, sınıfla geçmişte kurmuş olduğu bağlarını yeniden kurmayı başardığı da görülmektedir.

Sosyalist solda direnme çabaları oldukça takdire değer olmakla beraber, yaşanan krize karşı hem politik hem de pratik olarak devrimci bir çözüm üretildiği söylenemez. Bu nedenle de krize devrimci bir çözüm üretecek ölçekte devrimci bir yenilenmenin yaşanmadığı koşullarda, direnişin bir adım ötesine geçme şansı hem pratik olarak hem de ideolojik olarak mümkün değildir.

Sosyalist hareket, ülkedeki üretim ilişkilerini, üretici güçlerin gelişmesini, sosyal sınıfların konumlanışlarını ülkedeki nesnellik üzerinden değil, geçmişten devraldığı kalıpları şu veya bu ölçüde koruyarak açıklamaya çalışmaktadır.

Var olan nesnelliğe gözlerini kapaması bir yana, kendi öznel niyetleriyle tanımlamış olduğu ölçekte dahi devrimin nasıl gerçekleştirileceği sorusuna yanıt aramamaktadır. Hatta Gezi direnişi öncesi devrimler çağının geride kaldığını anlatan çok fazla sosyalist bulabilirdiniz. Krizin belirginleşmesi ile beraber bu durum az çok değişmekle beraber, bu sefer bir başka hayal gündeme gelmiş oldu. Birçok sosyalist bu dalgayı kullanarak hedefe varma gibi hayallere yönelmiş oldu. Bu nedenle bir an evvel direnişin önderi olmaya yönelip, ülkede krizin yaygınlaşmasıyla beraber kendileri devrimci dalganın üzerine binip kitleleri devrime yönlendireceklerini düşünmeden edemediler. Ancak son Gezi direnişi ile beraber bu hayalin pek de öyle kolay olmadığı anlaşılmış, sosyalist solun, Gezi’de gösterdiği sınırlı direniş bir yana bırakılırsa, ayağa kalkan kitlelere kendi flamalarını göstermekten öte bir alternatif sunma şansı olmamıştır.

Bu kendiliğindenci yaklaşımların sonucu olarak da kitlelerin hareketliliğinin devamını dilemekten başka bir teorik perspektif geliştiremeyecekleri, var olan politik yazından az çok anlaşılmaktadır.

Sosyalist solun bu alanda daha kapsamlı yaklaşımlara sahip olması, örneğin ülkedeki çelişkilerin çözümü (Demokratik devrim-Sosyalist devrim ikileminden birini tercih etmek değil), bunun ötesinde devrimin hangi yollardan geçeceğini, hangi çizgiyi izleyeceğini, hangi mücadele ve örgüt biçimlerini ele alacağını ortaya koyması da gerektirmektedir.

Ülkeyi ve dünyayı analiz etmek önemli bir adım olmakla birlikte yeterli değildir. Güç ilişkilerini, coğrafyayı, tarihsel ve kültürel ilişkileri, politik değerlendirmeleri, çeşitli sınıf ve tabakaların politik psikolojisini, davranış biçimlerini ayrıntılı bir incelemeye tabi tutarak stratejik bir plana sahip olmak gerekir. Stratejik bir plana sahip olmak ise bu çizginin nasıl yürüyeceği konusunda net bir fikre ve bu uygulama sürecine ilişkin de taktik planlara gereksi-

nim duyar.

Strateji kavramının daha çok askeri amaçlarla kullanılmış olması sosyalistlerin, komünistlerin bu kavramı bir yana bırakmalarını gerektirmez. Burada önemli olan olgu, komünizm hedefinden hiç vazgeçmeden bütün mücadele süreçlerinin nasıl yönetileceği meselesidir. Nihai olarak komünizmi hedefleyen bir yol anlamında kullanılıyor olması, temel olarak onu sadece “başarıya giden yol” şeklindeki tanımlamalardan ayırdeder.

Nihai amaca uygun örgütlenme biçimleri, kitlelere bakış, yeni gelişen mücadele biçimlerinin doğru kavranması ve uygulanması, diyalektik bir bütünlükle değerlendirilmek ve ele alınmak zorundadır. Hedef ne ise, ona uygun örgütlenme biçimleri geliştirilmeli, ona uygun örgütlenilmelidir. Örneğin, “Sosyalist devrim” gibi bir perspektife sahip siyasal hareketin işçiler içinde örgütlenmenin yolunu bulamamış olması onun bu devrimden ne anladığının sorgulanmasını gerektirir. Yine devrimi “demokratik bir devrim” programı üzerinden kuran bir siyasal düşüncenin sınıf ittifaklarını kimlerle yapacağını bilgisine sahip olamaması ya da bu durumun belirsiz olması onun söyleminin gerçekliğinin sorgulanmasını gerektirir.

Diğer yandan işçi sınıfının desteğini almaya çalışıp, onunla bağlar kurmaya çalışan bir komünist ile memleketi bir anda kurtarmaya kalkan Blanqist arasındaki açık fark, komünizm hedefine bağlanarak yürütülen sabırlı mücadelede de görülmelidir.

Yine bu alanda düşünmeye devam edersek, yapılan her stratejik kurgunun, kadroları da benzer şekilde kurgulaması gerektiğini söylemeliyiz. Aslında nasıl bir yoldan yürümek istiyorsak insanları da buna göre hazırlamak gerekir. Hayata bakışları, örgütlenme alışkanlıkları, pratik refleksleri ona göre şekillenmelidir. Ancak bu, tüm sosyalist solun diskurunda yeralan temel bir argüman olmasına rağmen nedense bir türlü gerçekleşmez. Çünkü elde bir plan, bir

hedef yoktur. Çünkü genelde kullanılan kavram, “her türlü aracı kullanırız”, ya da daha doğru bir deyimle, “bütün mücadele ve örgüt biçimlerini kullanarak yürüme” gibi bir oportünist yaklaşımla devam etmek daha kolaylarına gelmektedir. Sisteme karşı alternatif bir dünya kurmaya çalışma iddiasındaki bir partinin sapmış olduğu bu kolaycılığın bedelini hem kendisi, hem de işçi sınıfı öder. Leninist parti anlayışının bu ülke topraklarında reddedilmesi söylem olarak pek yaygın değildir. Ancak ülke gerçeğine bakıldığında bu tip parti örgütlerinin neredeyse hiç yaratılamadığı da sosyalist solun tarihinde bir yara olarak yerini korumaktadır.

Geçmiş aşabilmek için hedefin yeniden tanımlanmasına ihtiyaç vardır.

Devrimci bir stratejik planın hayata geçirilebilmesinin temel koşulu, Söz ve Eylem dergisinin ilk sayılarında yazıldığı gibi, Komünizm hedefinin altının daha kalın çizgilerle çizilmesidir. Komünist hareketin nihai hedefi komünal bir dünya düzenidir. Bu düzenin sağlanmasının yolu, kapitalizmin eşitsiz gelişim yasasının varlığı koşullarında bir ya da birkaç ülkeden başlayacak, oradan bütün ülkelerdeki işçilerin birliğini enternasyonalist bir görev olarak hayata geçirdikten sonra dünya devrimine uzanacaktır. Esas olarak Komünist hareketlerin programatik yaklaşımları, bu hedeften belirlenmek zorundadır. Yine, izlenecek yol meselesi bu hedef çerçevesinden tanımlanmalıdır. Hangi yollardan geçeceğimiz, nereye varmak istediğimizle doğrudan bağlantılıdır. Bu nedenle, kullanılan araçların, amaçları gerçekleştirmeye elverişli olması kadar, amaçla çelişmemesi ve onun uzatılmasına düşmemesi de gereklidir.

Yine altmışlı ve yetmişli yıllarda yapılan bir hatayı anımsayalım: O dönemin devrimcileri, güya küçük burjuvaları ikna etmek için sosyalizm arayışlarını bir “iktisadi kalkınma” perspektifi ile süslemişlerdi. Halbuki yeni bir uygarlık projesi olduğu gözden kaçırılmış, sadece plan, piyasaya yeğ tutulan bir şey haline gelmişti. Ulusal ölçekte azgelişmişliğe ve emper-

yalizmin boyunduruğuna aşırı vurgu yapılmış, hamasi ve milliyetçi duyguları kabartmaya meyilli argümanlarla başarı sağlanmaya çalışılmıştı. Bu durum ister istemez Marxizmin temel argümanı olan “değişimin köktenliği” konusundaki berraklığı bulandırmıştır. Bu noktada önerilen “demokratik devrim projesi” değişimin köklü olması gerektiği noktasında ne kadar radikal olursa olsun, “demokrasi” yoluyla, “reformlar” yoluyla sosyalizme geçileceği fikrini pekiştirmek gibi bir işleve sahip olmuştur. Kurmak istediğiniz düzen, siyasal özgürlükler düzeniyse, ya da derdiniz ekonomik bağımsızlık, devrimle neden uğraşılırsın ki? Devrim kısmı çıkınca da pekala olur diye düşünüp kendinizi demokrasiye vakfedebilirsiniz. Bu anlamda Komünizm hedefinden her geri duruş, ister istemez düzen içi umutların yeniden yeşermesinin ön koşulu haline gelir. Bu noktada Marx’a kulak verilecek olursa durumun vahameti daha net anlaşılacaktır.

“Toplumsal hareketin politik hareketi içermediğini söylemeyiniz. Aynı zamanda toplumsal olmayan bir politik hareket hiç bir zaman yoktur. Ancak sınıfların ve uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarının bulunmadığı bir düzendedir ki toplumsal evrimler, politik devrimler olmaktan çıkacaktır. O zamana dek toplumun her genel yeniden alt üst oluşunun arifesinde toplumsal bilimin son sözü hep şu olacaktır: Le combat ou la mort.” (Felsefenin Sefaleti, Sol Yayınları, s. 173, Temmuz 1999)

Bugün, 2000’ li yıllarda yaşananların ne 1990’ lı yıllara ne de oldukça stabil sayılan 1970’ li yıllara benzediğini söyleyebiliriz. Yaşanan yenilgi ve karmaşa sürecinden sonra insanlık, kendisini yokoluşun eşiğinden kurtaracak adımlar atmak için başını kaldırmaya yönelmiştir. Dünya, önceki dünyalara benzememektedir. Bu nedenle yeni dönemin yeniden analizine ve ana hedeften kopmayacak stratejik ve taktik plana ihtiyaç vardır. Günümüz dünyasında artık kapitalist sistem nispi refah dönemleri ve kriz dönemleri olarak adlandırılarak

tasnif edilememektedir. 2008 yılından bu yana devam eden kriz sürecinin kısa vadede çözüleceği algısı tamamen yitirilmiş durumdadır. Kitlelerin hareketliliği artık depolitizasyon gibi kavramlarla, ya da ilgilerinin başka yönlere çekildiği toplum mühendisliği kavramlarıyla durdurulamamaktadır. Emekçilerin geniş kesimleri, sistem içerisinde insanca yaşama umudunu gitgide yitirmektedir.

Kriz sürekli hale gelmiştir. Bu süreklilik hızla yeniden yapılanmayı gerektirmektedir. Nesnel olarak işçi sınıfının yeni bileşimlerinin hızlı kapitalistleşme süreci ile ortaya çıkmış olması, Gezi direnişine damgasını vurması, işçi sınıfının hızla örgütlenme çabalarına kendiliğinden de olsa kararlılıkla girişmiş olması, dönemin ayırdedici özelliği haline gelmiştir. Bugün gelinen noktada, sınıfın hareketliliğinin ivmesinin yukarıya doğru olması ve krizin sürekliliği, onu sadece bir ekonomik kriz olmaktan çıkartmış, toplumsal bir krize doğru evrilmesine neden olmuştur. Toplumsal muhalefetin tutarlı bir önderliğe sahip olamaması, yaşanan krizin sürekli bir politik krize doğru evrilmesini güçleştirse de, ülkede yapılan yerel seçimler sonrasında, stabilizasyonun sağlanamamış olması, iktidarın daha Haziran günlerinde tespit ettiğimiz gibi eğik bir düzlemdeki inişinin hızlanmasını, yeni mücadele araçlarının devreye sokulmasını ve hızla örgütlenmesini gerektirmektedir. Krize müdahale edilerek derinleşmesini ve politik bir krize dönüşmesini sağlamak en acil görevlerdendir. Hızla örgütlenmek zorunluluğu, Komünist partinin inşası görevini, aynı zamanda devrimin inşası kavramı ile neredeyse üst üste yapıştırmaktadır. Politik mücadelenin anlamı, rolü, partinin inşası ve kadro sorunu bağlamı içinde bir bütün olarak devrimin yolunu, devrimin stratejik çizgisini de ortaya koyan temel bir unsurdur.

Ayrıca bilinmelidir ki işçi sınıfı, diğer toplumsal tabakalara binlerce bağla bağlanmıştır. Doğal olarak da etkilenmekte ve etkilenmektedir. İşçi sınıfının örgütlenmesi ve desteğinin

sağlanması, toplumun bütün sınıflarını, egemen sınıf hariç, örgütlemeyi kolaylaştırır. Bu perspektifle hareket edilmesi, devrimci ajitasyonun geliştirilmesi, politik grevlerin, gösterilerin yaygınlaşması, yer yer ortaya çıkan ayaklanmalar ve direnişlerin yaygınlık kazanması, partileşme sürecinden ve inşa faaliyetinden ayrılmazken, mücadelenin ivmesinin artmasını da kolaylaştırır.

Bu nedenle de inşa edilecek partinin önündeki en önemli görev, krizin politik bir krize doğru yöneldiği dönemde hareketi büyütme zorunda olmasıdır. Bugün geçmiş mücadele sürecinin araçlarının hızla önemini kaybetmekte olduğunun bilincine varılmalıdır. Bu anlamda karmaşık örgütlenme biçimlerinin ve mücadele tarzlarının birlikte hayata geçirilmesi bir zorunluktur. Devrim, artık bir gece vakti Kışlık Sarayın ele geçirilmesi, ya da Vietnam devrimindeki gibi Saygon şehrinin düşürülmesi değildir. Devrim her adımının sokakta kazanılacağı, iktidara karşı meşru güç ilişkilerinin yeniden kurulacağı, iktidarın belki de parça parça ele geçirileceği veya geçirildiği, her adımda dayanışmanın yeniden kurulacağı, uzun soluklu bir mücadelenin unsuru haline gelecektir. İkili iktidarın yaşanması durumu ise bugün artık devrimci öznenin işçi sınıfına ve kitlelere ne kadar güven verebildiğine bağlıdır. Artık devrim kavramı sürekli yükselen bir mücadele sürecinin tanımlanması ile eş bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Geçmişte özlemle anılan devrim günleri kavramı, yerini devrim yılları kavramına bırakabilir.

Bilinmelidir ki, Ekim Devrimi ve ondan sonra gerçekleşen bütün devrimci atılımlar, ister başarılı devrimlerle sonuçlansınlar, isterse yapılan hatalar sonucu başarısızlıkla sonuçlansınlar, proletarya partilerinin siyasal öngörüsüyle, program ve perspektifleriyle, yönlendirici inisiyatifleriyle olayları sürükleyebilmesinin sonucunda gerçekleşmişlerdir.

İşçilerin Kömür Karası Devletin Yüzkarası

Hasan Karataş

Ölümün olduğu sabah Soma'daydım. Çok büyük bir insani kırılma yaşanıyordu. Hemen düşündüm üstü açık madencilik neden yapılmıyor? Dünyada üstü açık madencilığe geçişin çok önceden gerçekleştiğini biliyordum. Bir gün sonra geldim ve internet üzerinden kabaca araştırdım. Dünyada genel madencilığın %70 i üstü açık madencilik ile gerçekleşiyor. Geriye %30 kalmıştı. Yerin altında makineli teknoloji ile maden üretimi olur mu, onu inceledim. Evet, böylesi mükemmel bir teknoloji vardı. Demek ki istenirse işçileri tehlikeye atmadan çok kolay üstü açık veya yer altı makineleriyle kömür üretimi yapılabilir. Günlük 50.000 ton gibi devasa bir rakam yeni teknoloji ile üretimle mümkündür.

Çalıştırılan işçi sayısı hesaplandığında Soma'da en az 10.000 kömür işçisi var. Bu, aylık en az 20 milyon TL. işçi maliyeti var demektir. Makine fiyatlarını veya açık üretimi maliyet açısından hesapladığımızda en az 1 yıllık bir yatırımla, yıllarca çok az işçi maliyeti ile, neredeyse bedava denilecek rakamlarla aynı üretimler yapılabilirmiş. Ancak bizim işletme siyasetimiz bunu tercih etmek yerine, emek yoğun üretimi tercih ediyor. Çünkü sömürü ancak emek üzerinden gerçekleşebiliyor. Ek kâr getirmiyorsa makineli üretim işverence tercih edilmiyor. İşveren işçiyi ne kadar çok çalıştırıp, ona ne kadar az öderse kazancı da o kadar artıyor. Onun için sadece işçi ücretlerine göz dikmekle kalmıyor, işgücünü en ucuza getirmek için iş sağlığı ve iş güvenliğini de hiçe sayıyor. Çünkü biri ölürse ondan daha ucuzu sırada bekliyor. Şirket ton maliyetini 140

TL. den 23 TL' ye bu yöntemle düşürerek kârlı üretimin önünü açmış.

Ayrıca emek yoğun ucuz üretim kârın gerçekleşmesi için de gerekiyor. Devlet ekonomik insan istiyor. Ekonomik insan para harcayan insan demektir. Alış veriş edecek, vergi ödeyecek, bankalardan borçlanacak, hastanelere gidecek ve muazzam bir ekonomi işleyecek. Ölümcül Süreç

Şirket devletin isteğini yerine getiriyor ve her şey tıkırında gidiyordu. Binlerce işçi şirketlerin iradesine teslim ediliyordu. Ancak şirketlerin kâr hırsı ve bürokrasi, ne yazık ki işçileri her tür tehlikelere açık bir biçimde çalıştırıyordu. Orada anlatılanları dinlediğimde işçilerin çok basit nedenlerle ölüme gittiğini anlıyordum. Elektrik hattı yangına karşı dayanıklı değilmiş. Yedek hat yokmuş. Yangınla birlikte elektrik hattı iptal olmuş. Yeraltında ve tamamen karanlık bir ortamda ve de hemen yayılan karbon monoksit kısa sürede işçileri öldürmüştü. Yukarıya yakın bölgelerde olan 70-80 kişi kurtarılmış. Şirketin sahibi, bu kaza dünyada ilk diyordu. Evet, doğru söylüyordu. Ancak onun söylemeye çalıştığı türden sıradan bir kaza değildi. Böylesine basit nedenlerden ve böylesine ölümlerin çok olduğu kaza dünyada hiç olmamıştı. Grizu patlaması yok, göçük yok ve sel baskını yok. Sadece duman ve havasızlık var. Hızlı bir tahliye neden gerçekleşemiyor? Kaza süreciyle ilgili net bilgiler vermesi gereken sendikalar bir şey demiyor. Zira onlar da suç ortağı; işçilerin güvenli çalışma ortamının denetimi aynı zamanda işçi temsilcilerinin

de görevidir. Madenin denetimini sadece patro-
na bırakarak, sorumluluktan kaçmışlardır. Sen-
dikalar kaza öncesi teknik ekibin uyarısı üzeri-
ne işçilerin madene inişine izin vermeyebilirdi.
Elektrik hattı yeniden güvenli hale gelene ka-
dar, gerek yasalar, gerek devlet güçleri işçileri
madene indiremezdi. Sendikanın bu tür yetkileri
bulunmaktadır. Anlaşılan, temsil ettiği sınıfın
sorunları sendikacıları pek ilgilendirmiyor.

Devletin imkânları

Ölümler olduğu an cumhurbaşkanı açıkla-
ma yapıyordu. Devletin bütün imkânları sefer-
ber edilecek. Oraya gittiğimde hemen gördüm.
Devlet binlerce çevik polis ve askeri gücünü
oraya yığmıştı. Yollar kesilmiş, polis bariyerleri
kurulmuştu. Evet, devlet olayı hemen kapatmak
ve unutturmak istiyordu. Bir yandan yalan veya
doğru bilmiyorum; orada haberler dolaşıyordu.
Her ölen için 100. 0000 TL. para dağıtılacaktı.
Her şeyi parayla satın almayı çok iyi biliyorlardı.

Hemşireler ve öğrenciler yardım için çırpınıyordu.

Hastanenin önünde bekliyorum. Yüzlerce
ambulansın seslerini duyuyordum, ancak hiç ya-
ralı gelmiyordu. Merak ettim bu durum nedir?
Öğrendim, ambulanslar cenaze taşıyor. Bir hem-
şire gizlice soğuk hava deposundan bir fotoğraf
çekmiş ve yaymış. Evet, öğleye doğru 301 ölü-
nün o soğuk hava deposuna bırakıldığı söyleni-
yordu. Morg ve diğer yer ve araçlarda ölü var
mı? Bilmiyoruz. O ara ölü sayısı, halen 18 kişi
olarak açıklanıyordu. Tam hastanenin önünde
görev yapan bir hemşire kadına bir haber geldi
o an kadın gözlerimin önünde yıkıldı. Öyle bir
ağlamaya başladı ki, hali yürekler acısıydı. Belli
ki bir yakının acı haberini almıştı. Bir ara dikka-
timi çekti 112 hemşirelerine baktım; ağlamaktan
gözleri şişmişti. Öğrenciler ise hastane önüne
gelen kalabalığa sürekli bir biçimde su, simit,
yiyecek ve vs. ihtiyaç maddeleri dağıtıyordu.

Sorumlu yayıncılık Medya

Kim olduğunu bilmiyorum ama yine devlet
büyüklerinden birisi sorumlu yayın yaptıkların-

dan dolayı, medyaya teşekkür ediyordu. Bu nasıl
sorumluluk şaşıyordum. Düpedüz yalan haberler
veriliyordu. Bu ara akşamüstü olmuş ve made-
ne geçmiştik; yanımdaki ÖDP’ li genç kadın bu
Anadolu Ajansı ile uğraşacağım dedi. Korkma
yanındayım dedim. Araçlarının penceresine vur-
du onlar pencereyi açtı ve ölü sayısı kaç dedi.
Onlar 205 dediler. Kadın hemen onlara bağırma-
ya başladı “utanmaz yalancılar!”. Sadece Kırka-
ğaç soğuk hava deposunda 300’ün üstünde ceset
vardı. O ara henüz girilmeyen bir galeride 300
kişi olduğu söyleniyordu. Ölü sayısı medyanın
söylediğinden çok fazlaydı. Neyse bizim kadın
suratlarına tükürdü, onlar da hemen pencerele-
rini kapattılar. Bu ara sorumlu yayıncılığın ne
olduğu da ortadaydı. Devlet onlara teşekkür edi-
yor, biz ise yüzlerine tükürüyorduk.

Hem alın yazısı hem de kömür karası

Madenin olduğu yerde kadın bir televizyoncu
bir maden işçisiyle röportaj yapıyordu. Yanına
yaklaştım. İşçiler bizlere çok net konuşamıyor-
lar; o nedenle izlemek istedim. Kadının bir soru-
su çok dikkat çekiciydi. En çok neyden nefret et-
tiğini sordu. İşçi “kaderimden nefret ediyorum”
dedi. “Ben yine madende çalışmaya devam ede-
ceğim, oysa benim arkadaşlarım burada öldüler”
dedi.

Devletin yüz karası

Ortada bir kaza yoktu. Devlet düşük maliyet-
li, çok işçili üretimi amaçlıyordu. Bunun için de
kendisine uygun bir şirket bulmuş ve bu süre-
ci işletiyordu. Dünyada bir ilk gerçekleşiyordu;
bir kömür madeninde kaza olmadan 600’e ya-
kın işçi ölmüştü. (yazdığım rakamı orada çalış-
an işçi ve hemşirelerden aldım, dikkat edilirse
devlet sürekli yalan söyledi. O nedenle devletin
verdiği rakamlar da doğru değil, emin olabilirsiniz)
Devlet belki imkânları ile bu vahşeti ört bas
etmeyi başardı. Ancak yüzlerce üretken emekçi-
nin ölümü devletin yüz karası olarak tarihe geç-
miştir.

Çaldağı: Yeni CED Süreci Yeni Oyunlar

Kerem Atlı

Çaldağı’nda çıkarılmak istenen nikel madenine karşı sürdürülen mücadele yeni yılını doldurdu. Gözlerden uzak, yangından mal kaçırır gibi hazırlanan CED, kararlı ve sürekli bir mücadelenin sonunda devamlı olarak revize edildi. Yalanları yığınlar arasında devamlı olarak teşhir edildi. CED’e yapılan düzeltmeler, Turgutlu halkını ikna edemedi. Sardes şirketinin madeni işletmesi için önünde hiçbir hukuksal engel kalmamıştı.

Manisa Bölge İdare Mahkemesi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Çaldağı’ndaki nikel madenine karşı vermiş olduğu olumlu kararı onaylamıştı. Danıştay da, Çaldağı’nda çıkarılacak olan nikel madeniyle ilgili davaya maden lehinde karar vermişti. Burjuvazi, tüm devlet kurumlarıyla, arkasına aldığı AKP belediyesiyle, zor gücüyle hazırdu. Madeni çalışmalarını için önlerinde hiçbir hukuksal engel yoktu. Birçok yerini göz boyamak için değiştirdikleri CED’in bu haliyle bile başlarına büyük belalar açacaklarını biliyorlardı.

Bu arada şirket değişti. Şirket V.T.G. isimli bir şirkete satıldı. TUR-ÇEP tüm süreçleri dikkatli bir şekilde takip etti. Her süreçte hal-

kı düzenli olarak bilgilendirdi. Madeni satın alan V.T.G şirketi Tur-Çep’in kararlı çalışmaları sonucunda madeni onaylanmış olan eski CED ile çalıştırmanın tehlikeli olduğunu anladı. CED’de en büyük tepkiye sebep olan açık liç yöntemine karşı, V.T.G şirketi yığınlardaki tepkiyi azaltmak için, tank liçi yöntemini benimsedi.

Sardes şirketi iyice sıkışmıştı kaçacak yeri yoktu. Açık liç sistemiyle nikel madenini çıkarması yığınların tepkisinden dolayı çok zor görülüyordu.

Nikel madenini satın alan V.T.G şirketi de önlerinde hiçbir hukuksal engel olmadığı halde açık liç yöntemiyle nikel madenini işletebilirdi. Fakat pabucun pahalı olduğunu gördüler. Yığınlardaki en büyük tepki öncelikli olarak madenin açık liç sistemiyle çıkarılmasıydı. Yöntemde tank liçini getirmesiyle zaman kazanmaya ve yığınların kafasını karıştırmayı hedeflediler. Oyunları boşunadır. Bu oyunları da boşa çıkaracağız. Ne yaparlarsa enselerindeyiz.

Yeni şirketin yeni CED süreciyle ilgili Çampınar köyünde halkın katılımı toplantı-

sında zor anlar yaşattık. Halkın yanında olan bilim insanlarıyla yeni ÇED süreci çok iyi bir şekilde incelenip bu konuda halkın iyi bir şekilde bilgilendirilmesi, önümüzde duran en önemli görevlerimizdendir.

ÇED'deki tüm bilim dışı ve halk düşmanı tutumlarını tek, tek sergileyeceğiz. Bu yöntemin de bilim dışı ve halk düşmanı bir uygulama olduğunu anlatacağız. Öncelikli görevimiz doğru bilgiye ulaşmak ve bunu yığınlara yorulmadan taşımaktır. Yeni süreçle birlikte doğru bilginin yanında, tarihe not düşmek ve mahkeme salonlarını eylem alanlarına çevirmek için hukuksal mücadeleyi de başlatacağız. Yığınları yeni süreçle ilgili olarak bilgi-

mücadeleleri kazanarak bu günlere kadar geldik. Yeni süreç de bize, yığınlardan kopmadan akılcı bir mücadele vermemizin gerekli olduğunu gösteriyor.

Tur-Çep içersindeki toplumun her kesiminden farklı sınıfsal ve siyasal kimlikleri olan kurumlarla birlikte ilkelerimizden ödün vermeden, bugüne kadar kazanmış olduğumuz başarıları yenilerini ekleyerek yolumuza devam edeceğiz. Söz ve Eylem olarak Çaldağı'nda vermekte olduğumuz mücadelenin öneminin ve kazanmaktan başka yolumuzun olmadığını bilinciyle hareket ediyoruz. Hiçbir mücadelenin, Komünistlerin özne olmadıktan sonra, kazanılmayacağını bilincin-

lendirirken, yığınlardan kopmadan yığınları da yanımıza alarak, akılcı eylemleri düzenli olarak sürekli bir şekilde örgütleyeceğiz. Komünistler olarak en zor koşullarda nice zor

deyiz. Onun için Söz ve Eylem olarak, hak ettiğimiz sloganı gururla haykırıyoruz: Yaşasın Çaldağı direnişimiz!

Turgutlu Soma Olmayacak

Turgay Erdem

Turgutlu'da TURÇEP ve bileşeni sivil toplum örgütlerince düzenlenen “vahşi madencilik” paneline yoğun ilgi gösterildi. Turgutlu Çaldağ'da uygulanmak istenen nikel maden işletmesinin yaratacağı tehditlerin konu edildiği, “2. ÇED süreci ve Turgutlu'yu bekleyen tehlikeler” konulu panelde Soma'da meydana gelen maden faciasına da sık sık vurgu yapıldı, Panel Soma'daki maden faciasında yaşamını yitirenler için 1 dakikalık saygı duruşuyla başladı. Panelde konuşmacı olarak TEMA Bilim Kurulu Üyesi Jeoloji Yüksek Mühendisi Tahir Öngür yer aldı.

Moderatörlük görevini TURÇEP Bileşenlerinden Mimarlar Odası Temsilcisi Mahir Ek'in yaptığı panelin açılış konuşması ise TURÇEP Dönem sözcüsü Yıldız Aktaş tarafından yapıldı. Moderatör Mahir Ek'in Soma maden faciasında hayatını kaybedenler için yapılan saygı duruşu ardından mikrofona davet ettiği Yıldız Aktaş, konuşmasında TURÇEP adına şunları söyledi: “Toplantımıza tüm toplumumuz için hâlâ kanyan ve sızlayan bir yara sayılan Soma faciasının acısını bir kez daha tazeleyerek başladık. Bunun bizler açısından taşıdığı bir başka anlam daha var. Çünkü karşı karşıya bulunduğumuz gerçekler, bizlere Soma faciasının sadece bir maden kazası olmadığını, ardında yatan korkunç ihmaller zinciri nedeniyle madende hayatını kaybedenlerin, bu korkunç ihmalin ve ülkemizde vahşi madencilığa prim veren bir anlayışın kurbanı olduğunu anlatıyor.

Bu bakımdan Soma'daki maden faciasından toplum olarak çok büyük dersler çıkarılması gerektiğine inanıyoruz. Soma maden faciası, bizlere bu ülkedeki vahşi madencilik anlayışının, böyle bir anlayışa prim veren mevcut madencilik yasasının, siyasi iktidarların sadece sermayenin veya maden şirketlerinin çıkarını kollayan tavrının mutlaka sorgulanması gerektiğini söylemektedir. Soma'daki facianın ardında yatan neden alın yazısı veya kader değil, vahşi madencilik anlayışıdır. Çünkü tıpkı Turgutlu Çaldağ'nda uygulanmak istenen madencilik projesinde olduğu gibi, en yüksek kâr elde etmek için en düşük yatırımı yapma anlayışı yer almaktadır. Çaldağ'nda uygulanmak istenen madencilığe dünyanın hiçbir ülkesinde izin verilmediğini bugün artık hepimiz çok iyi biliyoruz. Dünyanın en bereketli toprakları üzerinde yaşadığının bilincinde olan halkımızın sağduyusu, birlik ve dayanışma anlayışı, topraklarına sahip çıkma kararlılığıyla yıllardır verdiği mücadele sayesinde bugüne kadar çok ileri adımlar atmalarını engelleyebildik. Şirket önce isim değiştirdi, tabela değiştirdi, sonra kimlik değiştirdi, el değiştirdi. Dünyada hiçbir ülkenin izin vermediği bir madencilik yöntemini Turgutlu'muzda uygulamaya çalışanlar, halkımızı kandırabilmek için bugüne kadar her türlü kılığa girip, her türlü yalanı söyledi. Ancak halkımızın sağduyusu, birlik ve mücadele anlayışı karşısında her defasında başarısızlığa uğradılar. Artık halkımızın gözünde hiçbir inandırıcılıkları ve güvenilir tarafları kalmadı.

Şimdi ise şanslarını son bir defa daha deneyebilmek için yeni bir oyun peşinde oldukları görülüyor. Daha önce isim değiştiren, sonra kimlik değiştiren, el değiştiren maden şirketi, şimdi de 7 yıldır çok bilimsel ve çok güzel diye savunduğu ÇED raporundan vazgeçip, bu defa da ÇED değişikliği yapacaklarını söyledi. İyice köşeye sıkışan maden şirketi şimdi de böyle bir manevrayla sıyrılmaya çalışıyor. Yaptıkları şey ise halkın hafızasını sıfırlayıp, bilgilerini kirletmek, böylece vahşi madencilik projesi hakkında kamuoyunu aldatmaya çalışmak sadece. Çünkü “ÇED değişikliği” adı altında yaptıkları şey, mevcut ÇED raporu üzerinde bir takım rötuşlar yapıp, sonra da bu vahşi madencilik projesini yeni bir ambalaja sarmak. Yaptıkları değişiklikler ise sadece işletmeyi kendileri açısından daha kârlı bir hale getirmek için. İşte bu konuları bir de bilimsel olarak ortaya koyabilmek ve ilk etapta bileşenlerimizi bilgilendirebilmek amacıyla “ÇED değişikliği ve Turgutlu’yu bekleyen tehlikeler” konulu bu paneli düzenledik.

Turgutlu’da uygulanmak istenen bu madencilik projesi artık kamuoyunda “Gediz Vadisi cinayeti” olarak adlandırılıyor. Bütün Gediz havzasını çöle çevirecek bir tehlike potansiyeli taşıyan bu madencilığe bazı bilim adamları “Gediz Vadisine bir Çernobil faciası yaşatabilir” gözüyle bakıyor. Başta TURÇEP, EGEÇEP, TEMA Vakfı, GEMA Vakfı olmak üzere, sivil toplum örgütleri ve halk tarafından yüzlerce itiraz dilekçesi verildiği halde, onlarca bilim adamının bilimsel raporlarına rağmen maden şirketinin yeni ÇED raporu yine onaylandı. Soma maden faciasının ardında yatan ihmaller zinciri Turgutlu’da da bu şekilde karşımıza çıkıyor ne yazık ki. Bilimin ve halkın sesine kulaklar tıkayıp, sadece maden şirketinin çıkarı kollanıyor. Ancak bizler bu vahşi madencilik uygulamasına karşı topraklarımızı korumaya ve sonuna kadar mücadeleye kararlıyız. Derdimizi ancak bu şekilde anlatabileceğimiz görülüyor. Bu nedenle “Turgutlu Soma olmasın, Turgutlu Soma olmayacak” diyoruz.”

TURÇEP Dönem Sözcüsü Aktaş’ın, konuşmasını tamamlamasının ardından mikrofona davet ettiği Jeoloji Yüksek Mühendisi Tahir Öngür de Turgutlu Çaldağ’daki nikel işletmesinin “2. ÇED Süreci” diye adlandırdığı, Yeni ÇED Başvuru Raporu hakkındaki bilimsel inceleme ve gözlemleri aktardı. Maden şirketince hazırlanan ÇED raporunun her bölümünü ayrı ayrı aktararak eleştirilerde bulunan Tahir Öngür, sunumunda özetle şunları söyledi: “Öncelikle böyle bir ÇED raporunun askıya çıkarılması bile yanlış. Ama askıya bile çıkarılamayacak kadar eksik ve yanlışlarla dolu böyle bir ÇED raporunun onaylanması ise bundan daha da büyük bir yanlış.” Konuşmasında “500 sayfayı aşkın bu raporun neredeyse her sayfası yalanlar ve yanlışlarla dolu. Ama nasıl olsa bir bu raporu onaylatırız diye güvendiklerinden bu kadar yalanı söyleyebilmişler. Bu kadar yalan söyleyenleri başka yerlerde sopyayla kovalarlar.

Öngür, “Hazırlanan raporda uygulanacak madencilik projesinin yaratacağı tehlikeler gözlerden ustalıkla gizlenmeye çalışılmış. İşte bu konuda çok büyük titizlik göstermişler” diyerek, bir jeoloji uzmanı olarak ÇED raporunda yer alan bir haritayı da gösterdi ve “Bakın normalde burada bir fay hattı olması gerekiyor. Ama hazırlanan ÇED raporundaki bu harita fay hattını göstermiyor, çünkü ortadan kaldırmışlar” diyerek ÇED raporunun onaylanmasını eleştirdi. Öngür, konuşmasının bir yerinde de “Namuslu bir yargıç, onaylanan bu ÇED raporu ile ilgili sürecin mutlaka durdurulması yönünde karar verir” dedi. Hazırlanan rapordaki yanlışlardan başka pek çok eksikler de olduğunu belirten Öngür, “Alıntılar yaptıkları ve rapora ekli olduğunu söyledikleri EK’lerin bile raporda yer almaması ve eklenmemiş olması da çok düşündürücü” ifadelerini kullandı. Sunumun ardından soru-cevap bölümünde ise, panele katılanların Çaldağ’ndaki madencilik projesinin yaratacağı tehditler ve hazırlanan ÇED raporuna ilişkin sorularını yanıtladı.

Sömürgecilik Sonrası Emperyal Gündem:

**Amerika ve Fransa, Afrika Kıtası'nın
istikrarsızlaştırılması için güçlerini birleştiriyor**

Abayomi Azikiwe* - Global Research

1 6 Aralıkta Devlet Başkanı Silva Kiir'in politikalarına karşı olan politikacılar tarafından desteklenen Güney Sudan ordusunun bir bölümü, Juba'da, iktidardaki Sudan Halk Kurtuluş Hareketi (SPLM) hükümetinden iktidarı ele geçirmeye çalıştı. Güney Sudan Cumhuriyeti bu orta Afrika devletinin güneyi ve kuzeyi arasındaki üç yıllık iç savaştan sonra Temmuz 2011'de bağımsızlığını kazanmış olan ve Birleşmiş Milletler ve Afrika Birliği (AU) tarafından tanınan en yeni ülkedir.

Sudan'ın bölünmesinden önce ülke, coğrafi bakımdan Afrika'nın en büyük ulus-devletiydi. Sudan günlük ihracat ve iç kullanım için günde yaklaşık 500.000 varillik üretimiyle, önemli bir petrol üreticisi devlet olarak ortaya çıkmıştı.

ABD ve İsrail, olanca güçleriyle ülkenin Güney kısmının koparak kendi devletini kurması için çabaladılar. 2011 yılındaki bölünmeden bu yana, Güney Sudan, yaşayabilir bir ulus-devlet olarak birleşmekte başarısız oldu.

Kuzeyde Sudan Cumhuriyeti, petrol üreti-

mindeki düşüş, milli gelir ve petrol maliyetleri ve diğer temel emtia fiyatlarındaki keskin artışla sonuçlanan yakıt sübvansiyonlarının kaldırılmasıyla ilgili son protestolar nedeniyle ekonomik zorluklar yaşadı. Bazıları Batı tarafından desteklenen muhalefet partileri ve çeşitli ittifaklar, ekonomik konulardaki huzursuzluğu Hartum'da rejim değişikliği yapmak için kullanmaya çalıştılar.

Güney Sudan Cumhuriyeti'ndeki olaylar büyük petrol kaynaklarına sahip olması nedeniyle dünya çapında medya organlarının hemen dikkatini çekti. Juba'daki yönetimin ABD ve İsrail ile sıkı ittifakı, onu emperyalizm ve Siyonizmin, Filistin ulusal hareketini destekleyen ve İran İslam Cumhuriyeti ile yakın ilişkiler sürdüren kuzey komşusu Sudan Cumhuriyeti'nin işlerine müdahalesinde önemli bir karakol durumuna getirmiştir.

Güney Sudan'daki olaylardan söz eden Londra merkezli Financial Times gazetesine göre, "Cumhurbaşkanı Salva Kiir, daha sonra askeri üniformasıyla görüldüğü ulusal televizyonda ordunun, eski başkan yardımcısı, Riek

Machar ile bağlantılı bir grup asker tarafından yapılan bir darbe girişimini engellemiş olduğunu söyledi. Sözlerini, “Silahlı kuvvetler onları takip etmektedir. Ben size bugün adaletin hakim olacağı hususunda söz veriyorum.” diyerek bitirdi. (16 Aralık)

Bununla birlikte, Financial Times Cumhurbaşkanı S. Kiir tarafından sunulan bu raporların tümüyle ülke içindeki gerçek gelişmeleri göstermediklerini ileri sürdü. Gazete şunu bildirdi:

“Gözlemciler S.Kiir’in muhaliflerine karşı önleyici bir temizlik başlatmış olabileceğini söylediler. R. Machar geçmişte Güney Sudan’ın S.Kiir yönetimi altında bir diktatörlük haline gelmekte olduğunu savunarak, 2015 yılında başkanlık yarışına katılacağını söylemişti. Ülkenin petrol yataklarının başkent Juba’dan uzakta olmasına rağmen, mücadele diğer alanlara yayılma tehdidi taşıyor ve enerji piyasasının Libya’da büyük karmaşa ile mücadele ettiği bu dönemde, petrol üretimini vura bilir. Petrol, yaklaşık gün 200.000 varil olarak tahmin edilen üretimle, Güney Sudan’ın başlıca gelir kaynağıdır. “

Mısır, Tunus ve Libya: İstikrarsızlık Devam Ediyor

Daha kuzeydeki gelişmeler de Afrika’lı herhangi bir devlette meydana gelen siyasi olayların, o devletin dünya ekonomik sistemi içindeki ekonomik rolüyle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. 2010 yılı sonları ve 2011 başında Tunus ve Mısır’da batı destekli diktatör rejimlere karşı patlak veren isyanlar, hâlâ gerçek halk güçlerinin devletin ve ekonominin kontrolünü ele geçirmeleri sonucunu doğurmamıştır.

Tunus’ta Ennahda Partisi’nin egemen olduğu bir ılımlı İslami hükümet, kitlesel hoşnutsuzluk, protestolar, işçi grevleri ve devam eden isyanlarla neredeyse çökmüş durumda. Şubat ve Temmuz ayları arasında iki solcu politikacı,

Şükrü Belayid ve Muhammed Brahmi’nin öldürülmeleri, genel grev ve şiddet eylemlerine yol açtı.

Ennahda ve muhalefet partileri arasındaki görüşmeler, eski sanayi bakanı Mehdi Cuma’nın yeni başbakan olarak atanmasının koşullarını oluşturmuş olmasına rağmen, bunun ekonomik büyüme için gerekli siyasi istikrarı sağlayıp sağlayamayacağını ileriki süreçte göreceğiz. Cuma’nın başbakanlığa seçilmesi 21 farklı parti ve müttefik grup arasındaki müzakereler yoluyla gerçekleşti.

Ancak, Belaid ve Brahmi’nin üyesi oldukları sol Halk Cephesi, yeni hükümetin bu Kuzey Afrika ülkesindeki durumu istikrar kavuşturup kavuşturamayacağı konusunda şüphelerini dile getirdi. Associated Press’in bir makalesinde şöyle deniliyordu: “iki üyesi öldürülmüş olan Halk Cephesi derhal, Cuma’nın hükümetinde fikir birliği olmayacağını söyleyerek, hükümetin bu tür görevleri yürütme yeteneği konusunda şüphe uyandırdı.” Parti sözcüsü Hamma Hammami 14 Aralık Cumartesi günü oylamada Cuma’nın çok az bir fark yaptığına işaret etti. Cuma 21 potansiyel oyun ancak dokuzunu aldı. Yedi parti çekimser kaldı, iki oyu karşı taraf aldı ve üç oy, seçime katılmadı.”

Bu aynı raporda Halk Cephesi liderinden alıntı yapılarak Hammami’nin, Cuma’nın sanayi bakanı olduğu dönemdeki eski portföyüne atıfta bulunarak, “Ennahda’nın başkanlığındaki iktidar koalisyonunun, ‘kendilerinin iktidarda kalmalarını sağlayacak bir ses aradığını,’ vurguladığı belirtildi.

Mısır’da 3 Temmuz’da ordunun iktidara el koymasıyla yüzbinlerce insan, tutuklanan devrik Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi’nin tekrar göreve gelmesi talebiyle sokaklarda darbeye karşı gösteriler yaptı. Temmuz ayında darbeyi destekleyen siyasi güçlerin çoğu şimdi atanmış bir cumhurbaşkanı ve başbakanın başkanlığındaki yeni rejimin kurbanı oldular.

50 üyeli bir anayasa komisyonu Ocak ayı ortalarında bir ulusal referandumda oylanması planlanan bir taslak üzerinde değişiklikler yaptı. Bununla birlikte, ülke genelinde izinsiz gösterileri yasaklayan yeni bir yasa ve kampüslerdeki öğrenci protestolarına karşı kullanılan baskı eylemleri, asker destekli rejime karşı geniş bir ittifakın gelişmekte olabileceğini göstermektedir.

Libya’da, Muammer Kaddafi’nin eski hükümetine karşı rejim değişikliği için açılmış olan karşı-devrimci savaştan yaklaşık üç yıl sonra, siyasi durum hâlâ istikrarsızdır ve ulusal ekonomi çöküşün eşiğindedir. Petrol zengini devlet, hizipçilik ve Pentagon ile NATO tarafından sürekli askeri müdahale tehdidi ile karşı karşıyadır.

Başbakan Ali Zeidan’ın ABD destekli rejimi, Pentagon ve diğer NATO ülkelerinden, Libya’nın göstermelik yeni ulusal ordusu için 7.000 Libyalıyı eğitmelerini istedi. Yine de, ülke içinde çeşitli güçler, milletin iç işlerinde Washington ve diğer batılı emperyalist devletlerin devam eden belirgin bir rol oynamalarının da karşı çıkmaktadırlar.

Sonuç olarak Mısır ve Tunus’ta ayaklanmalar ve Libyanın emperyalistlerce bombalanması hâlâ bölgeyi dengesiz bir durumda bırakmaktadır. Bu üç devlet ekonomik çöküşlerini Batı’ya olan bağımlılıklarından kurtulup, kendi bağımsız iç ve dış politikalarını oluşturmakla tersine çevirebilirler.

Somali ve Kenya: Pentagon’un Son Krizlerdeki Rolü

21-24 Eylül tarihleri arasında Kenya-Nairobi’de meydana gelen Westgate AVM olayı, doğrudan komşu Somali’deki ABD-NATO rolünden kaynaklanmıştır. Somali’de bulunan Afrika Birliği Barış Gücü (AMISOM) büyük ölçüde Washington ve Avrupa Birliği (AB) tarafından finanse edilmekte ve askeri olarak desteklenmektedir.

Afrika devlet Boynuzu işgaline karşı mücadele eden İslami direniş hareketi El-Şebab, AMISOM kuvvetlerinin yanı sıra Fransa ve ABD’nin görev gücü olarak ülkeye gönderdikleri komando askerleriyle mücadele devam ediyor. Ekim ayı başlarında Pentagon Özel Kuvvetleri ülkenin güney kıyısında Baraa-we’deki bir Al-Şebab komuta merkezine saldırıyı denediler fakat gerilla savaşçıları tarafından püskürtüldüler.

Fransa’nın Ocak ayında giriştiği benzer bir görev de, Al-Şebab’ın elinde bulunan bir istihbarat subayını kurtarmaya çalışan askerlerin yakalanmaları ve öldürülmeleriyle sonuçlanmıştı. Operasyonda birkaç Fransız askeri öldürüldü ve istihbarat görevlisi kısa süre sonra idam edildi.

Fransa 2013 yılında da ABD tarafından desteklenen işgallerle Afrika’da iki kez müdahalede bulunmuştu. Fransa Pentagon yardımı ile Ocak ayında Mali’de ve daha sonra Orta Afrika Cumhuriyeti’nde yine Washington tarafından desteklenen işgaller yaptı.

Nairobi’deki Westgate AVM Al-Şebab militanları tarafından ele geçirildiğinde, İsrail Savunma Kuvvetleri (IDF) ve Federal Soruşturma Bürosu (FBI) Kenya Savunma Kuvvetleri (KDF) ile birlikte askeri operasyonlar yaptılar. Kenyalıların, Mart ayındaki seçimlerde ABD ve İngiliz isteklerine aykırı bir şekilde oy vererek Uhuru Kenyatta’yı başkan seçmelerine rağmen, bu Doğu Afrika devleti hâlâ Batı emperyalizmi ve müttefiklerinin politik ve ekonomik yörüngesinin içinde kalmaktadır.

Güney Afrika: Zimbabwe ve Güney Afrika’da Mücadele Devam Ediyor

31 Temmuz’da Zimbabwe’de yapılan uyumlaştırılmış seçimlerin, uzun zamandır cumhurbaşkanlığını sürdüren Robert Mugabe ve onun iktidardaki ZANU-PF partisinin yürütme ve yasama seçimlerini silip süpürmesi, batılı dev-

letleri allak bullak etti. Seçimlerin Afrika Birliği, bölgesel Güney Afrika Kalkınma Topluluğu (SADC) ve diğer kurumlar tarafından izlenmesine rağmen, ABD ve İngiltere ülkeye uyguladıkları acımasız yaptırımları sürdürmektedirler.

Güney Afrika'da işçiler ve sendikalar yüksek ücretler ve daha iyi çalışma koşulları talebiyle emek mücadelelerine devam ettiler. Madenler, otomobil fabrikaları ve ulusal ekonominin diğer sektörleri sınıf mücadelesi ve siyasi tartışma kaynağı olmaya devam etmektedir.

Eski Devlet Başkanı Nelson Mandela'nın ölümü, Güney Afrika'daki mücadelenin tarihini ortaya koymuştur. Bölge ve kıta boyunca mücadelenin daha ileri gerçek ekonomik özgürlük ve dayanışma düzeyine taşınması için, Mandela ve ANC'nin devrimci mirasına dönüş gerekecektir.

Dünya ekonomik krizi derinleştikçe ve Afrika'nın sürekli az gelişmişliğinde ABD ve diğer emperyalist devletlerin rolünü çevreleyen bilinç düzeyi yükseldikçe, Güney Afrika ve kıtanın diğer bölgelerinin karşı karşıya olduğu zorluklar yoğunlaşacaktır. Şurası

açıktır ki, kapitalist üretim ilişkilerinin, kıtayı kölelik, sömürgecilik ve yeni-sömürgeciliğin miraslarından kurtarması mümkün değildir. Afrika'ya eşitlik, kendi kaderini tayin ve egemenliğe dayalı toplumlar kurmayı amaçlayan yeni bir başlangıç olanağı, ancak emeğin sömürsünün yıkılması ve sosyalizmin inşası ile sağlanabilecektir.

*Abayomi Azikiwe, Pan-Afrikan Online Haberler'in Editörüdür.

Yunus Yıldız Yoldaşı Yıldızlara Uğuladık

Yunus her şeyimizi arkadaşlarımızla fedakarca paylaştığımız yılların en değerli unsurlarından biriydi. Çocukluk ve gençlik arkadaşlığı bir başkadır. Hele buna bir de yoldaşça ilişkileri katarsanız anlamı daha büyük olur. Yunus, kavgada kenetlendiğimiz arkadaşlarımızdandı. Yüzlercemizden biriydi.

Silahları yalnızca inancı olan bu güzel topluluğun kiminin arkadaşı, kiminin abisi, kiminin ise kardeşiymiş Yunus. Geldi 12 Eylül... Tarumar etti hepimizi... Zindanlar, işkenceler, cezaevleri, bir baktık ki on yıllar geçmiş ve hepimiz savrulmuşuz. Farklı yerlerde de olsak, hep bir birimize sevgimiz eksik olmadı. Ama Yunus işkenceleri, sorguları, cezaevlerini yine o dincinlikle karşılamıştır biliyorum... Sonra Ordu Eğitim-Sen kuruculuğu...yine o güler yüzü.. küfür ederken bile güzel bir masal anlatır gibi tavırları..Ve yine hastalığını duyurmadan şaka gibi gidiş..

Belki de o fırtınalı yıllardaki bir gençlik gurubunun öyküsüdür bu gidişler. Koskocaman bir gurup olmuşuz da, asıl sıkıntımız örgütsüzlüğümüzmüş meğer. Taşa, silaha, işkenceye, mahpusluklara göğüs gerip, arkadaşının yerine ölmeyi göze alan bu topluluk ne eksikti de selamlaşmayı bile zül sayar hale gelmişti. Oysa yoldaşlarımızın hemen hepsi şu anda bile kişisel sorunlarda birbirimizin uğruna belaya

güle oynaya giderken, neden birçoğu davalarını unutmuş veya unutmuş gibi görünmek ister. Nedeni çok açık aslında, bir birine sırtını dayayınca dünyaları deviren bu insanlar, arkasını boş görünce, bireyselleşince afallıyorlar..

Öyleyse Yunus'un aramızdan ayrılışı bir vesile olup bu dostlarımızla tekrar iletişim olanağı sağlamalı. Birbirimize tekrar eskisi gibi dokunmalıyız.Yetmişli yıllardaki o güzelim heyecanla tekrar savrulduğumuz yerlerden ayağa kalkmalıyız.Hangi dejenere durumda olursak olalım,bizleri bağlayan o güzel duygu bizleri doğru yere getirecektir..Tartışa.. eyleye..

Sen rahat uyu güzel dostum... Uğurlar olsun Yunus Yoldaş... Ama sen sözünü tutmadın. Hani seksen ve doksanlı yıllar bizim hiç yaşamadığımız yıllardı. Hani o yılları çıkacaktık da, 37-38 yaşlara inecektik. Öyleyse 37 yaşında ölmek yakışır mı sana... Biliyorum yine bir yerlerden kıs kıs gülüyorsunuzdur. Ama yine de uğurlar olsun Can Yoldaşım..Dostum...Arkadaşım ...